ISSN 1857-4424

Nr. 3 (129) • Casa de Creație a Republicii Moldova • martie 2022

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ŞI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Ansamblul de muzică și dans popular „Vântuleț“, mun. Bălți

Sumar

NICOLAE BĂIEŞU
Tradiţii etno-folclorice practicate în luna martie („Cap de primăvară“) 1

DUMITRU APETRI
Chipul Mamei şi al Femeii în opera lui Grigore Vieru 4

RAISA BERBECI
Formarea şi educarea viitorului dirijor al colectivului coral 5

GHEORGHE NICOLAESCU
Feerică-i opera sacră *Femeia*! 7

PAVEL POPA
La mulţi ani, „Vântuleţ“ 12

TATIANA BUTNARU
Un simbol arhetipal al dragostei şi credinţei 17

GALINA MORARU
Lăutarii de ieri şi de azi 20

ŞTEFAN SOFRONOVICI
Nicolae Dabija: Rănit din iubire 22

IRINA JARIUC, ANNA PRODAN
Marele povestitor Ion Creangă 24

ANDA–CRISTINA VAHNOVAN
Dorinţe adevărate ..... cop. 3

COLEGIUL DE REDACŢIE

Pavel Popa, redactor-şef

dr. **Varvara Buzilă**, Muzeul Naţional de Etnografie şi Istorie Naturală

dr. hab. **Victor Ghilaş**

dr. **Mariana Cocieru**

Veta Ghimpu-Munteanu, Teleradio-Moldova

Gheorghe Nicolaescu, muzicolog

www.casadecreatie.md

Vizitaţi site-ul
www.casadecreatie.md

Acest site reprezintă mijlocul tehnic, care ne permite să oglindim şi să arhivăm activitatea cultural-artistică de amatori şi a meşterilor populari din republică.

Site-ul conţine **arhiva digitală a revistei Realităţi Culturale**, disponibilă gratuit.

Compartimentul **Librărie** prezintă informaţii privind literatura metodico-ştiinţifică, de artă autohtonă şi universală, necesară pentru instituţiile primare de învăţământ artistic din republică.

Rubrica **Evenimente cultural artistice** va ţine la curent cititorul cu diverse evenimente din viaţa culturală a ţării, contribuind la promovarea şi popularizarea culturii naţionale.

În curând, pe site va fi disponibilă o **hartă interactivă** a satelor, raioanelor şi zonelor folclorice.

Societatea culturală
Casa de Creaţie a Republicii Moldova

ISSN 1857-4424

Proiectul „Realităţi Culturale“

Telefoane: (022)20-25-53, 069392909 (Ion Şarban)
Mob.: 069 39 24 98 (Pavel Popa, redactor-şef)

E-mail: casadecreatie@gmail.com
Adresa: mun. Chişinău, str. Bucureşti, 68, oficiile 338,
Paginare şi machetare: Igor Condrea

Tradiții etno-folclorice practicate în luna martie („Cap de primăvară“)

NICOLAE BĂIEȘU,
DOCTOR HABILITAT

Trecerea de la iarnă la vară este intermediată de primă vară care, la rândul ei, are mai multe etape. În luna martie, ca prima lună de primăvară, societatea tradițională respecta mai multe sărbători, fiecare având semnificații religioase tardive și precreștine timpurii, contextualiza te activităților economice. Am elucidat aceste sărbători ale lunii martie ca să conturăm și să înțelegem mai bine cadrul temporal în care sunt purtate, deci sunt active, mărțișoarele.
Cuvinte-cheie: *mărțișoare, Baba Odochia, 40 de Sfinți, Alexei Caldul, Bunavestire.*

Și cuvântul Martie ne-a rămas moștenire din mitologia romană, de la numele zeului Marte. La început, acesta era considerat drept zeul renașterii naturii primăvara, devenit și protector al agriculturii, al recoltelor, iar mai târziu — apărător al pământului patriei, prin urmare, și zeu al războiului.

În cinstea zeului Marte au fost numite: planeta cea mai apropiată de Pământ (Marte), prima lună a anului (când la romani, începea primăvara), a doua zi a săptămânii (marți) ș.a.

La români, lunii întâi a primăverii îi zic, oficial, Martie, însă are și câteva denumiri populare: Marta, Mărțișor (de la Marte), precum și Germinar, căci începe fenomenul germinării, adică al încolțirii semințelor ș.a.

Față de februarie, luna martie este mai bogată în sărbători. În continuare ținem să le prezentăm, pe scurt, ca să observăm contextul cultural în care este încadrat Mărțișorul. Principalele sărbători cu date fixe sunt — Mărțișorul/Întâia zi de primăvară (pe data de 1), 40 de Sfinți (9), Alexa Caldul (17), Bunavestire (25); cu data mobilă — Lăsata Secului, Ziua Crucii de primăvară sau Miezul Păresei (care marchează mijlocul Postului Mare).

Întâia zi de primăvară
(1 martie)

Componentele etno-folclorice ale acestei sărbători sunt:

- tradiții legate de Baba Odochia;
- semne populare despre timp;
- obiceiul Mărțișorul;
- alungarea iernii și chemarea primăverii;
- facerea curățeniei prin locuințe și prin gospodărie;
- credința în primul vizitator al casei;
- sfințirea semințelor care urmează a fi puse în pământ;
- prepararea cocoșeilor;
- petreceri în casele unde locuiesc femei cu numele Eudochia.

La sfârșitul sec. al XIX-lea, Simion Florea Marian a publicat mai multe legende despre Baba Dochia care, la acea vreme, mai circulau în mediul tradițional1 . În spațiul basarabean, ea este numită Baba Odochia și tine 9 sau 12 zile, timp în care se crede că ea își scutură cojoacele.

Baba Odochia semnifică Iarna geroasă, care nu vrea să cedeze locul primăverii. Este „o semi divinitate

meteorologică“, „o zeitate feminină sezonieră, care moare și renaște anual“2 . Calitățile Babei Odochia corespund, de obicei, timpului în perioada respectivă a anului, care se numește, în popor, Zilele Babei. Este vorba de câteva zile (9 sau 12) de la sfârșitul lui februarie și începutul lui martie, când are loc trecerea de la iarnă la primăvară, vremea în această perioadă fiind foarte instabilă.

În contextul începutului anului agrar, oamenii observau semnele cerului, vântului, comportamentul păsărilor și animalelor, încercând să anticipeze cum va fi anul: roditor, ploios ori secetos, care cereale, legume, păstăioase, fructe vor da recolte mai bogate. Duceau la biserică diferite semințe pentru a le sfinți, ca mai apoi să le amestece cu celelalte și să le semene.

Obiceiul de a purta mărțișoare este practicat de către toți românii din Republica Moldova, România, Ucraina, dar și de alte popoare ce locuiesc în arealul balcanic. Poartă mărțișoare, în special, tinerii, copiii, mai rar — oamenii în vârstă. Până acum 20-30 de ani, se obișnuia ca fetele să confecționeze aceste obiecte simbolice, pe care apoi le purtau și le dăruiau celor apropiați. În ultimii ani, meșterii populari produc mărțișoare. Conform tradiției, acestea sunt purtate până la anumite sărbători: 40 de Sfinți, Florii, Bunavestire ș.a. Apoi le leagă de ramurile unui

pom sau arbust fructifer înflorit, — măr, măceș, zarzăr, cireș, — pe care îl văd pentru prima oară. Unele fete poartă mărțișoare până văd venind primele păsări migratoare. Atunci aruncă mărțișoarele în sus, urându-și sănătate, frumusețe.

În această zi, se făcea curățenie peste tot locul cât ținea gospodăria. Din casă erau scoase afară hainele și țesăturile, să stea la soare, apoi erau scuturate, împrospătate și duse înapoi în locuință. Gunoiul vechi din anul trecut era adunat din curți și din grădini (harmane), apoi era scos în drum și ars. Către seară, familiile terminau de îngrijit gospodăriile și, la focul din drum, făceau cocoșei, spre bucuria copiilor.

40 de Sfinți (9 martie)

Ziua aceasta a fost cândva un început de an agrar — hotar convențional între iarnă și primăvară. Mai multe practici și reprezentări au aceste semnificații. În popor, sărbătoarea este cunoscută sub denumirile: Sfinți, Mucenici, Moși.

Majoritatea practicilor culturale respectate în ziua de Sfinți formează un vast ansamblu specific:

- sădirea în pământ a unor legume timpurii (usturoi ș.a.);
- baterea cu bețe în pământ („să iasă căldură“);
- ieșitul (simbolic) la arat;
- întâmpinarea primelor păsări călătoare.

În această zi, se întreprind lucrări agricole, unele cu caracter simbolic, altele autentice, în special când e timp bun pentru ele. Podgorenii, după o veche credință, țin să bată 40 de pari în vie, ca să iasă căldura din pământ. Multe elemente ale Ieșitului la arat au dispărut în urma colectivizării pământurilor și a utilajului agricol, inclusiv a introducerii tehnicii agricole noi după Al Doilea Război Mondial. Astăzi, unele dintre ele sunt practicate într-o formă redusă.

De multe ori, doar simbolic, aratul începea, în mod solemn, anume în ziua de Sfinți. Se proceda astfel, chiar dacă uneori pământul nu era bun pentru a fi arat, fiind înghețat ori prea umed. Începutul aratului adevărat se făcea mai târziu, după Sfinți. Dar este foarte important că despre ritualul ieșitului la arat se mai ţine minte în comunităţile rurale. Copiii de atunci, acum oameni în etate, își amintesc cum părinții lor porneau plugurile. Astfel, în ziua hotărâtă, vitele și uneltele agricole, pregătite din timp pentru arat și semănat, erau scoase în mijlocul curții. Stăpâna casei pregătea un vas cu agheasmă, un smoc de busuioc, o mică tipsie cu tămâie aprinsă, pâine, sare și se apropia de plug, vite, plugari. Îi înconjura de trei ori, în sensul mișcării soarelui, stropindu-i cu agheasmă, afumându-i și rostind anumite formule magice: „Cum îi fumul ușor,/ Așa să fie arătura,/ Crestătura de pâine,/ De roadă“3 . Bărbații plugari stăteau în timpul săvârșirii acestui ritual în genunchi. Cel mai în vârstă dintre ei, după ce se ridica din genunchi, făcea cu codirîștea semnul crucii înaintea vitelor, apoi își făcea cruce, zicând „Doamne ajută!“ sau „Într-un ceas bun!“, după care plugarii cu carul sau căruța ieșeau din ogradă și plecau la câmp.

Alexa Caldul (17 martie)

În popor, sărbătoarea se numește: Alexa, Alexa cel Cald, Alexa Caldul ș.a.; în calendarul creștin — Cuviosul Alexie, Omul lui Dumnezeu.

Și în cazul acestei sărbători, tradiţiile precreştine s-au contopit cu cele creştine atât de mult, încât uneori este greu să le deosebim.

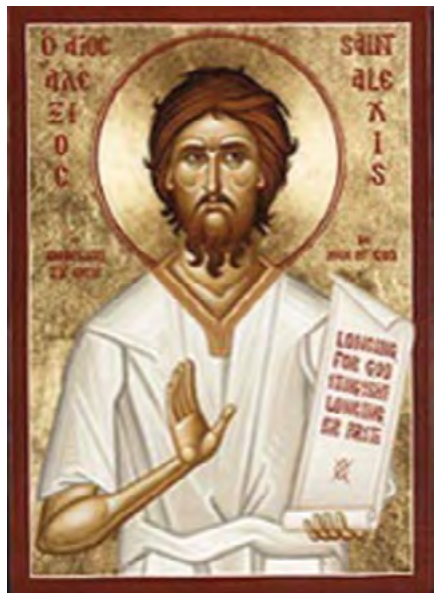

Tradiţiile etno-folclorice mai importante ale sărbătorii Alexa Caldul sunt:

- credinţa că Alexa încălzeşte şi descuie pământul (ca să iasă din el vietăţile de după iernat);
- marcarea zilei începutului sezonului de pescuit;
- aşteptarea sosirii păsărilor călătoare;
- scoaterea stupilor în prisacă.

Aceste practici se înscriu în credinţele despre Alexa care, în viziune populară, este „o reprezentare mitică sezonieră, patron al vietăţilor care iernează sub pământ, în scorburi şi sub scoarţa copacilor, sub pietre şi în ape“4 .

Doar unii bătrâni mai cunosc legenda (cu caracter creştin) care explică de ce sărbătoarea marcată la 17 martie se numeşte Alexie, Omul lui Dumnezeu. Se povesteşte că a trăit cândva un om foarte bogat care avea un singur 83 fecior, pe nume Alexa. Băiatul era foarte blajin şi credincios lui Dumnezeu. Când i-a venit vremea însurătoarei, Alexa a vrut s-o ia de soţie pe fiica unui vecin sărac. Însă tatăl nu l-a lăsat şi l-a cununat cu de-a sila cu o fată avută, dar urâtă. În timpul nunţii, Alexa a fugit în lume. A trăit mulţi ani într-o vizuină din pustiu, hrănindu-se cu plante sălbatice. Când a văzut că îmbătrâneşte, s-a întors acasă. Părinţii

însă nu l-au cunoscut. El s-a rugat la stăpân să-i dea un adăpost mai dosnic, unde să-şi trăiască zilele rămase. Gospodarul, amintindu-şi că are şi el un fiu pe undeva, printre străini, l-a primit pe sărman într-un bordei. Când necunoscutul a murit, l-au înmormântat creştineşte. După aceea au găsit în bordei o scrisoare în care cel ce murise mărturisea cine a fost el şi că preotul trebuie de fiecare dată să-i întrebe pe cei ce se cunună dacă aceasta este cu voia ambilor tineri sau nu; dacă nu spun că le este cu voie, să nu-i cunune.

Cei care au auzit despre această întâmplare şi-au dat bine seama că Alexa a fost sfânt şi bun la Dumnezeu. De atâta l-au numit „Omul lui Dumnezeu", în fiecare an marcându-i ziua morţii (17 martie). Se zice că tot de atunci, la fiecare cununie, preotul pune de trei ori întrebarea către tineri dacă le este cu voie căsătoria, ca să nu li se întâmple ca lui Alexa.

Se crede că, în ziua lui Alexa (ca şi la 40 de Sfinţi) vin cocostârcii. Conform legendei, cocostârcul a fost la început om. Dumnezeu, văzând că felurite şi numeroase gângănii necăjesc pe oameni, într-o toamnă, de Ziua Crucii (14 septembrie), le-a prins pe toate, le-a pus într-o ladă şi a închis-o bine. Trecând pe acolo un om, pe nume Alexa, care ţinea drumul spre mare, Dumnezeu l-a rugat să ia cu dânsul lada şi aşa cum este, s-o arunce în apă. Dar când a ajuns la malul mării, 84 Alexa nu şi-a mai putut stăpâni curiozitatea şi a deschis lada ca să vadă ce este în ea. Din ea au ieşit o sumedenie de gângănii, fugind şi ascunzându-se prin iarbă, nisip, tot felul de găuri, în apă. Alexa s-a repezit să le prindă, să le bage în ladă. Dar zadarnică i-a fost strădania. De atunci, toată lumea este plină de vietăţi felurite şi dăunătoare pentru oameni. Iar pe Alexa, pentru că a fost neascultător şi atât de nerăbdător, Dumnezeu l-a prefăcut în cocostârc, având rostul să adune toate gângăniile de pe malurile apelor. Şi tot de atunci, la Ziua Crucii de toamnă, toate vietăţile se ascund pentru iernat, iar în Ziua lui Alexa ies din pământ şi pricinuiesc oamenilor necazuri.

Ţăranii au o atitudine cuvioasă faţă de cocostârc, acesta fiind considerat pasăre sfântă. Cocostârcul nu numai că vesteşte venirea primăverii, dar, se zice, aduce oamenilor sănătate şi noroc, mai ales, celor pe a căror casă face cuib. Există mai multe credinţe populare despre sosirea cocostârcilor din ţările calde.

Bunavestire / Blagovestenie
(25 martie)

Este o zi importantă din calendarul bisericesc, în care Arhanghelul Gavriil i-a adus vestea Fecioarei Maria că-L va naşte pe Iisus Hristos. Cele mai cunoscute tradiţii respectate în această sărbătoare sunt:

- interdicţii legate de activităţile care ar asigura continuitatea păsărilor şi animalelor;
- consumul bucatelor din peşte;
- practici de apărare a gospodăriei contra şerpilor şi a pomilor — contra gândacilor;
- despărţirea de mărţişoare.

Se interzice a lucra în gospodărie atât femeilor, cât şi bărbaţilor. E ziua în care se poate consuma peşte. Se crede că, după cum e timpul în această zi, aşa va fi şi în ziua de Paşti. Mai este numită şi Ziua Cucului, pentru că din această zi începe cucul să cânte. Oamenii făceau diferite practici magice de purificare şi de protejare a spaţiului casei, gospodăriei, livezilor, câmpurilor. Înconjurau casa şi pomii, afumându-i cu tămâie, în speranţa că alungă şerpii şi vătămătorii. În localităţile de la sud, cel mai frecvent până în această zi se poartă mărţişoarele, apoi sunt legate la un ram de trandafir, sunt ascunse sub o piatră ori sunt aruncate berzelor.

Note şi referinţe bibliografice:

1 MARIAN Simion Florea. — Sărbătorile la români. Studiu etnografic. Vol. I. Editura Fundaţiei Culturale Române. Bucureşti, 1994. — P. 281-317.
2 GHINOIU Ion. — Obiceiuri populare de peste an. Dicţionar. Editura Fundaţiei Culturale Române. Bucureşti, 1997. - P. 232.
3 Invocare din satul Duruitoarea, raionul Râşcani.
4 GHINOIU Ion. — Op. cit., p. 3.

Sursa: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/80-86_15.pdf

Vizitaţi site-ul
www.casadecreatie.md

Chipul Mamei și al Femeii în opera lui Grigore Vieru

DUMITRU APETRI

Nimeni dintre poeții români din Basarabia și din Țară nu a elogiat ființa Mamei cu mai multă râvnă nobilă și mai inspirat decât Grigore Vieru. Împărtășim pe deplin judicioasa opinie că operele sale poetice destinate Mamei ar merita Premiul Nobel. Uluitoarea plachetă de versuri a poetului basarabean

nepereche „Numele tău“ (Chișinău: Cartea Moldovenească, 1968), care a împrospătat radical făgașul poeziei din spațiul pruto-nistrean, este inaugurată de compartimentul „Cântece pentru Mama“ — peste treizeci de piese de o duioșie și o sfințenie aparte în panteonul poetic românesc.

Ființa Mamei e echivalată cu noțiunea de Patrie, iar laptele matern este asemuit cu eternitatea; se afirmă totodată: e veșnică credința mamelor că fiii lor, plecați pe front, se vor întoarce acasă. În poemul „Inel rotund“, citim: *Ar trebui alături/ De al iubitei nume/ În sclipătul verigii/ Să-l scriem* și *pe-al mumei.* O avertizare dintre cele mai serioase ne-a făcut eminentul poet nouă, tuturor, în unul din poemele sale: *Cine n-are dor de Mamă — / Vântu-l poartă ca pe-o scamă.*

Evocând în poemele sale virtuți sacre de ordin moral-etic ale Mamei, dar și componente admirabile ale profilului ei fizic, s-a reușit a materializa, în final, imaginea mamei într-o icoană de altar. Ne limităm la un singur exemplu — poemul „Glas de taină“:

Maică sfântă: glas de taină,
Graiul meu de-acasă, dulce!
Cum lași ziua ca pe-o haină
Fără tângă că se duce?!

Nu că-ți fuge clipa ție,
Că n-o poți opri și ține,
Ci de dor și omenie,
Plâng veșmintele pe tine.

Te-au uitat? Sau griji mai nouă
Stau pe-ai tăi copii să-i prindă?!
Las că vin ei! — spui când plouă
Rândunelei de sub grindă.

Astfel curge trecătoare,
Maică, viața ta de-albină,
Tu, cuminte ca o floare
Și ca sarea de bătrână!

Așadar, Mama, în opera lui Grigore Vieru, e întruchiparea nobleței și a sacralității.

E elogiată, la rândul ei, și firea Femeii. Reprezentând sexul duios, o aflăm răspândind mereu farmec și emanând vrajă și seducție. E surprinsă în diverse ipostaze: la primii fiori de dragoste, trăind plăcerea actului de logodnă sau momentul fericit de mireasă, cuprinsă de sentimentul împlinirii ca femeie — nașterea de prunci, conștientizând menirea de pavăză a căminului conjugal. Pe consoarta bărbatului o alfăm și în situația de trup împovărat de ani dar cu suflet senin și aureolat de patima dăruirii. Nu lipsește nici dorința arzătoare a femeii de a-l modela pe bărbat după vrerea ei. Reproducem și în acest caz doar o bijuterie lirică — „Draga mea“

Zămislită ești, fetică,
Dintr-un fir de levănțică.

Dintr-un colț de lună nouă,
Dintr-o lacrimă de rouă.

Dintr-un bob de fragă coaptă,
Dintr-un scâncet, dintr-o șoaptă.

Dintr-o singură vocală,
Dintr-un zimț de cicăleală

Dintr-un picur roș de vin,
Dintr-un strop și de pelin.

Dintr-un fulg topit de nea…
Și încapi în palma mea.

Dar nu spun la nimenea
Ce duc eu în palma mea!

La rândul ei, firea complexă a femeii o aflăm prezentă activ si în bogatul compartiment de aforisme vierene: „Dacă femeia este o carte, nimeni n-a ajuns la capătul ei; Femeia deapănă pe coarnele dracului și dracul stă cuminte; Din două femei una se crede cea mai frumoasă, iar cealaltă: că n-o merită soțul; Dacă soția ta este frumoasă, ai o nenorocire pe cap; dacă este și deșteaptă, ai două nenorociri; dacă pleacă și se întoarce, vei avea trei; Niciodată nu vei auzi o femeie spunând că este bătrână, ci numai că era și mai frumoasă; Dintre toate culorile cea mai bine o prinde pe femeie cea în care ea își vopsește propriul trecut; Cel mai puternic bărbat poate fi înghițit de o simplă gropiță din obrazul femeii; Mai la vale de coarnele dracului îi casa femeii mele.“

Modestul meu eseu are două intenții: să amintească unora din cititori că, în luna februarie din acest an, mult regretatul poet Grigore Vieru ar fi împlinit 87 de ani din ziua nașterii; să consemneze frumoasa sărbătoare a femeilor din acest început de Primăvară.

Formarea și educarea viitorului dirijor al colectivului coral

RAISA BERBECI

Cântul este probabil prima ușă deschisă de ființa umană către lumea divină a Muzici, fiind stratul de suprafață al ei, cel mai accesibil, mai simplu, mai la *îndemână* mod de exprimare sonoră a trăirilor, sentimentelor, stărilor sufletului uman, zicându-se — „Muzica, Lumina *și* Cuvântul, vin de la Dumnezeu". Cântul poartă *în* sine *și* un colosal potențial artistic *și* social-uman, fiind o puternică forță de influență asupra spiritualității, *și* deci o artă deosebit de valoroasă *în* domeniul educării, culturalizării naționale a generațiilor *în* creștere.Muzica corală *în* RM (Basarabia)a avut pe parcursul istoriei sale de dezvoltare, perioade mai bune *și* mai puțin bune, dar tradițiile ei naționale au supraviețuit fiind astăzi, după toate datele, *în* pragul unui nou avânt. Noile condiții repertoriale, colaborative, descătușarea ideologică, pătrunderea mai adâncă, *în* analele muzicii corale universale clasice *și* moderne, *în* divina muzică religioasă, *în* comorile muzicii medievale *și* renascentiste, au făcut posibile *în* ultimii ani performanțe considerabile ale colectivelor corale de instruire.

Pregătirea specialiștilor (dirijori de cor) *în* cadrul CAS „N.Botgros", cu admitere la studii a abiturienților fără pregătire muzicală specială, prevede două niveluri de instruire:

1. Pregătirea teoretică specială;
2. Pregătirea coral-interpretativă

Pregătirea specială contribuie la: dezvoltarea capacităților **și** aptitudinilor elevilor **în** domeniul teoriei, literaturii muzicale, solfegiului; asigură **însușirea** bazelor esteticii muzicale, formarea intelectului muzicianului **începător** prin prezentări, noțiuni, categorii, judecăți, capacități de reproducere **și** interpretare artistică spirituală, cristalizează criteriile de apreciere valorică, limbajul muzical, realizarea descifrării mesajului artistic.

Pregătirea interpretativă este un proces activ, la baza căruia stă activitatea complexă psiho-fiziologică a interpretului corist (cântăreț, dirijor). Componentele de bază sunt: poziția, respirația, sonoritatea, tehnica vocii, dicția, intonația, acordajul, auzul, articulațiile, cultura interpretării, citirea partiturilor, perceperea **și** transmiterea mesajului artistic, tehnica dirijării).

Clasa corală

Este una din disciplinele de bază în specializare, care formează și educă viitorul dirijor al colectivului coral, dezvoltă și consolidează, prin activitatea sa practică și creativă, cunoștințele și dexterițăţile acumulate la toate obiectele legate de specializare,astfel, corul instructiv fiind un permanent laborator de instruire și creație, de formare și dezvoltare a viitorilor conducători de cor.

Actualmente corul instructiv al colegiului reprezintă o structură de instruire mixtă de tineret, formată din elevii celor 4 ani de studii ai catedrei, băieți și fete între 16-18 ani. Numărul coriștilor deviază de la an la an, în dependență de planul de admitere în colegiu și constituie aproximativ 14-20 de elevi. De obicei prevalează numărul fetelor, fapt care creează probleme de echilibru sonor. Procesul de studii se desfășoară într-o încăpere adaptată, amenajată cu bănci statice și pian cu coadă, care ne aranjează cu suficiență. Spre deosebire de corurile consacrate, profesioniste, sau cele de amatori, care au o singură sarcină, de a „produce" și a „propaga" arta corală, corul instructiv are mai multe misiuni instructiv-educative deosebit de responsabile:

— *pregătirea viitorilor dirijori de cor, conform cerințelor curriculare; realizarea repertoriului coral al programului de evaluări;*
— *realizarea unui program artistic special (festivaluri, concursuri etc.);*
— *evoluarea în public (promovarea muzicii corale).*

Faptul, că elevii-coriști studiază în cadrul specializării mai multe discipline speciale — *„canto", „dirijat coral", „lectura partițiilor" „teoria muzicii", „solfegiul",„armonia", „literatura muzicală",„ „folclorul muzical", „literatura corală",„teoria formelor muzicale", „metodica* și *managementul colectivului coral", „pianul"„practicile corale",* înlesnește mult realizarea obiectivelor *clasei corale.* Profesorul (dirijorul corului) are dificila misiune de a verifica, sinteza, dezvolta, consolida și pune în practică toate cunoștințele și dexterițăţile acumulate de viitorii dirijori, realizând practic, pe parcursul anilor de studii, funcțiile generale ale activității corale:

1. Educativă;
2. Cognitivă;
3. Estetică;
4. Comunicativă;
5. Distractivă.

Astfel, „Clasa corală" poate fi reprezentată ca disciplină de bază în

Corul instructiv „ARIOSO“ al CAS „N. Botgros“, dirijor Raisa Berbeci, mc Irina Rusnac

instruirea, educarea și formarea viitorului dirijor, cunoștințele și dexteritățile căruia pot fi concretizate în niște obiective și conținuturi generale de specialitate:

1. *Cultivarea vocii umane, poziția* și *respirația;*
2. *Sonoritatea corului (omogenitatea);*
3. *Conducerea corului (dirijarea);*
4. *Selectarea repertoriului.*

Pe parcursul ultimelor decenii, s-au produs schimbări calitativ pozitive în proiectarea, aplicarea și dezvoltarea procesului de instruire-educare (curriculumul) a elevilor în toate domeniile și nivelurile de învățământ. Noile standarde ale gândirii pedagogice se implantează cu succes și în procesul de instruire-educare muzical-estetică a elevilor colegiului nostru. Metodologia modernă este orientată spre un mod nou de concepere și punere în practică a unui demers instructiv-educativ. Ea este regândită pe aceleași principii, care stau la baza elaborării întregului ansamblu de componente și de interdependențe ce definesc curriculumul. Este evident, că curriculumul asigură și realizează coerența între toate componentele principale de care depinde organizarea și funcționarea optimă a unui sistem de învățare:

— *Obiective;*
— *Conținuturi;*
— *Strategii didactice;*
— *Contexte de învățare;*
— *Evaluarea randamentului școlar.*

Relevând noile componente curriculare, ne plasăm pe un făgaș mai prielnic și mai plenar, în realizarea procesului de predare-instruire-evaluare. Rezultatele procesului de pregătire a viitorilor dirijori de cor în CA „N.Botgros“ din Soroca se vor centra în jurul necesităților de:

— *a forma* și *consolida cultura muzicală a elevilor, ca parte integrală a culturii lor general/spirituale;*
— *a instrui un specialist — dirijor de cor — corespunzător cerințelor curriculare.*

Reieșind din esența acestor două necesități, putem determina *obiectivele generale ale disciplinei „Clasa corală“:*

1. Educarea în spiritul dragostei față de activitatea coral — interpretativă, arta corală românească și universală.
2. Dezvoltarea auzului muzical al elevului, ca cântăreț în cor și viitor dirijor de cor.
3. Dezvoltarea dexterităților cântatului fără acompaniament, ca factor decisiv în munca asupra elementelor sonorității corale.
4. Studierea (în măsura posibilităților) celor mai valoroase lucrări de muzică corală românească și universală, populară, modernă și clasică.
5. Dezvoltarea dexterităților cântatului partiturii, ca factor ce înlesnește conștientizarea activă și perceperea textului muzical, în procesul cântului în cor, sesizarea bazei armonice a cântului coral.
6. Altoirea și dezvoltarea dexterităților de activitate practică în conducerea și dirijarea corului.

Lucrul practic asupra *respirației, vocii, caracterului mișcării melodice, intonației, acordajului, echilibrului sonor, dicțiunii, expresivității artistice,* în baza unei lucrări muzical-corale concrete, a unui program variat, constituie de fapt, conținutul activității migăloase de realizare a obiectivelor trasate.

Principiile didactice specifice procesului de pregătire în domeniu,în baza cărora se vor realiza obiectivele vizate, sunt:

Unitatea emoționalului și raționalului; Realizarea estetică; Unitatea componentelor tehnice și artistice; Legătura educației muzicale cu viața; Pasionarea, sesizarea; Realizarea gustului artistic; Îmbinarea continuă a teoriei și practicii.

Feerică-i opera sacră *Femeia!*

GHEORGHE NICOLAESCU

Ornamentările poetice, glorificate de argintul pletelor cărunte și lăsate în sertarul cu bagatele, mărturisesc cum *„Cad peste negrele-ți gene,/ Albe ca neaua catrene“*, cum *„Ploaă îndoielnic peste vălul tău“*, toate certificând mandatul de căutător ce rămâne îmbrățișat de încolăcirile permanente, ființând asemenea puilor de rândunea lăsați în așteptarea unui ospăț.

Destăinuirea fermă din pânza portativului sonor *„Pe a destinului năframă/ Am scris doar verbul: Te iubesc!“* mi-a ghidat pașii atleți să adun între scoarțele acestei culegeri, **Feerică-i opera sacră *Femeia!***, gânduri poetice, țesute și urzite ani în șir de suveica neastâmpărului — alergătoare printre ițele zbuciumului, în catrene și melodii de care îmi sprijin prezentul.

În această lume poetică zăbovesc și admir cerul ce a întins trecătorului de rând brațul său amabil și elegant, *„Un văl dinspre Calea-Lactee, adus de-un augur“* și îmi mai alimentez polivalența neastâmpăratului dor de feminitatea divină cu *„Am sânii tăi rotunzi la creștet/ Și ploi de plete-n șevalet“*. Mai port și doleanța de a mă familiariza cu așternuta punte de acces spre misterul triumfător, purtat de opera sacră *Femeia*, „Și-o iubire în parfum de busuioacă“ cemi conturează mereu ambiția firească de *First Lady,* adusă de dorul pribeag acolo unde îi este locul și rostul pe albele file.

Aici îmi manifest și nerăbdarea de a vorbi citeț despre feminitatea plină de logică și intelect, *„Și pletele-ți cu freamăt,/ Purtate-n ii pe vânt“,* unde caleidoscopul nemărginit, îmbrăcat în epitetele rafinamentului, îmi impulsionează aspirația cunoașterii, de aceea, descoperindu-mă pe mine, îi datorez respect și recunoștință pentru incendierea senzațiilor, care mi s-au însăilat pe maidanul memoriei — *„Îmbrățișarea vraja să-și extindă/ Când sânii tăi și pletele mă nasc“.*

În plină ardoare, grația feminității din *„Regina mea, câtă floare în tine“* amplifică muzica pașilor ei, unde se înfiripă un limbaj accesibil pentru a încorseta frumusețea melodică în enigmatice rime — *„Îmi zvâcni inima-n două/ Când trecui cu fața-n rouă“.*

Printre trofeele poetice, pe alocuri balansează și o atmosferă cu vibrații

de vioară: *„Te chem să rămânem sub streșini“,* fiind îngemănate sonor cu fluieratul în tubul de trestie suavă și suprapuse în acel exercițiu pe talia sonoră a harpei, coafată într-o despletită podoabă capilară — *„Ai tu o taină de veacuri,/ Ochii îi porți doar în fracuri“.*

Ades atestam o neclintită voință de a zăbovi domnește ca într-o poveste ce se dă ascultării în premieră cu *„Gânduri pe galbene cronici de frunze/ Vor deștepta fâșâitu-n rotiri“,* însă peste toate, într-un târziu alunecat, va coborî amurgul răcoros, aducând cu sine semnalul unui refugiu poetic — *„Arată-te în ie/ Și-mi clatină ființa“.* Aceste conturări de reflecție divină *„Adă-mi petala ta dulce/ Când dorul nu vrea să se culce“* nu sunt montări *hollywoodiene* și nici prezentări ale pilotajului extravagant, ci prezintă un adevăr notabil, venit să confirme justețea și pertinența constatării *„Asta-i floarea mea de mai,/ Asta-i doina cea de nai“.*

Nu se consumă această vocație nici atunci când o îndreptățită nostalgie, *„Dor îmi e dragă de-al tău Everest“*, nu distanțează impresionanta feminitate, care, uneori, ne găzduiește o zi cât un veac, așezând-o în zestrea amintirilor ca pe un fericit segment al destinului: *„Mi te cuprind ca pe un gingaș bibelou“.* Poate peste ani, momentul de rarisimă melodică va da perenitate și strălucire viitoarelor înrâuriri poetice: *„De-aceea dulcele sărut/ E-amar de n-are preț“*, urmate a fi clădite în altarele lirice. Pun speranța nu numai în ipoteze, ci și în aura inteligentă a condeierului ce respiră benefic: *„Din geana ta-mi țesea a nopții efor“*, catalogând perpetuu dorința de a alimenta încolțirea: *„Din ale dragostei chemare,/ În doi, pe intime cărări“.*

Femeia rămâne moneta sunătoare a divinității: *„Te-admiră o lume-mbătată de veacuri/ Și „chipul de lut“ ce-n sonete-l vâslim“* și în leagănul scenografiei lui Emil Loteanu, unde

e apreciată cu toată pietatea ca o icoană vorbitoare, cuvintele căruia se țes într-un context de mari înțelesuri: *„Îmbracă-n ii toți îngerii veniți la tine,/ Întinde brâul peste talia-ți de stea“*. Și în vibrația viorii din pletele pieptănate de vânt găsim eternitatea crezului în iubire: *„Nesațul meu la geamul tău să vie/ Lăsând pendula sforilor de stea“*, și în consonanțele din adâncimile ochilor fermecători depistăm pârtia armoniilor de lună: *„Alaltăieri, pe clape de pian clepsidra nopții“*.

Din alergările de arpegii ale harpei cu arcuite gene se perindă șoapta ascunsă a scârțâitului din *„Scrânciobul, încet, ne balansa pe-a sa orbită“*, fredonată ades când interminabila gingășie ne aruncă în rătăciri și din curcubeul pensulei se răsfață abecedarul poetului: „Înălțând buchetul de mireasă,/ Crinu-mi deveni împărătească“.

Astfel, pentru noi Femeia capătă nuanțe de mister și suntem sortiți să rămânem un satelit natural pentru acest focar de magie feminină și galant să-i șoptim: *„Îți sărut grijuliu somnu-ți firav,/ închisele-ți pleoape, sânii de vis…“*.

Clepsidra timpului își cerne *moderat* nisipurile, dar noi înșirăm ample conotații în care domină adevărul că în cotidianul nostru nu lipsește valoarea feminității și iubirii, și confirmarea de făurire divină: *„În altar Dumnezeirea/ Pe-o năframă din sublim,/ Spovedind destăinuirea,/ Rugă tainei zămisli“* certifică măreția adevărului perindat prin luneta bărbătească.

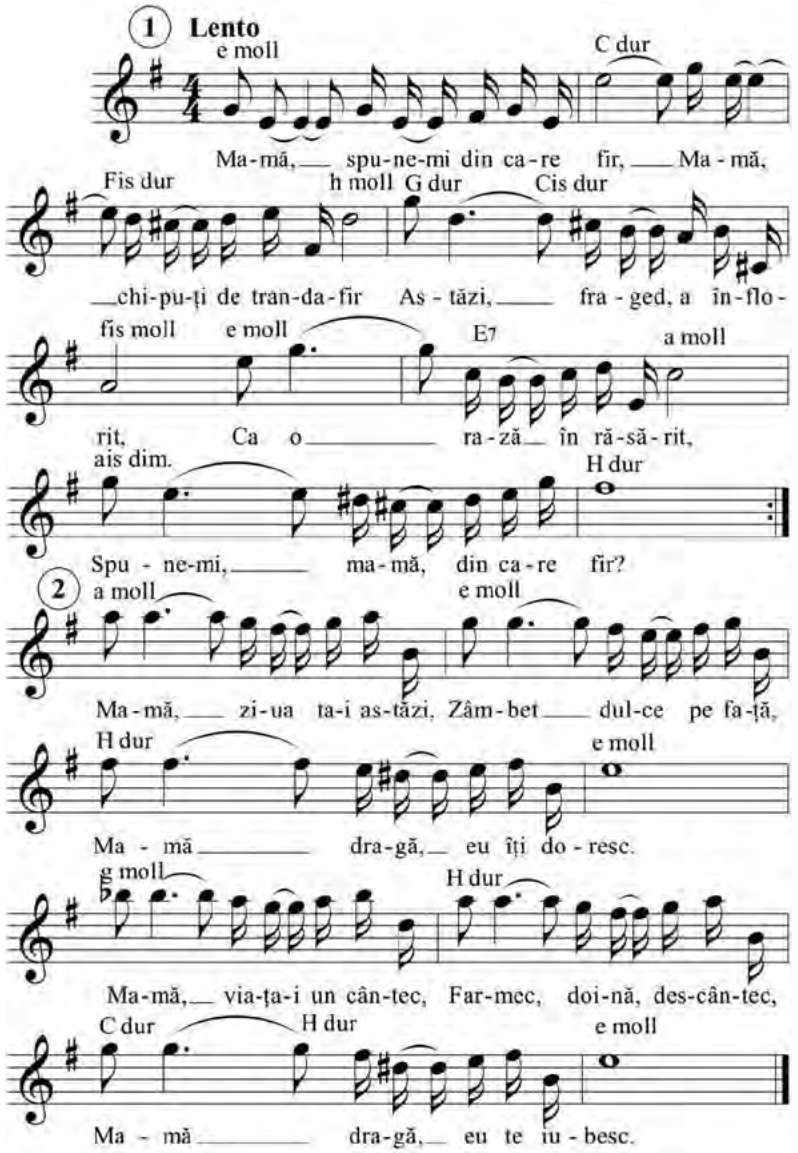

Mamă, spune-mi din care fir

Mamă, spune-mi din care fir,
Mamă, chipu-ți de trandafir
Astăzi, fraged, a înflorit,
Ca o rază în răsărit,

Spune-mi, mamă, din care fir?
Mamă, unde-i al vieții fir,
Mamă, unde-i al vieții mir,
Astăzi, mamă, să-l îngrijesc,
Ca pe-un înger să-l ocrotesc,
Unde-i, mamă, al vieții fir?

Mamă, leagăn de busuioc,
Mamă, suflet ce-ai dat noroc,
Astăzi, floare ți-am împletit,
Floare mândră de neclintit,
Spune-mi cine te-a zămislit?

Mamă, doruri în inimi bat,
Mamă, anii prin vremi străbat,
Cred în dragostea ce mi-ai dat
Și în visul înaripat,
Mamă, anii prin vremi străbat.

Mamă, ziua ta-i astăzi,
Zâmbet dulce pe față,
Mamă dragă, eu îți doresc.
Mamă, viața-i un cântec,
Farmec, doină, descântec,
Mamă dragă, eu te iubesc.

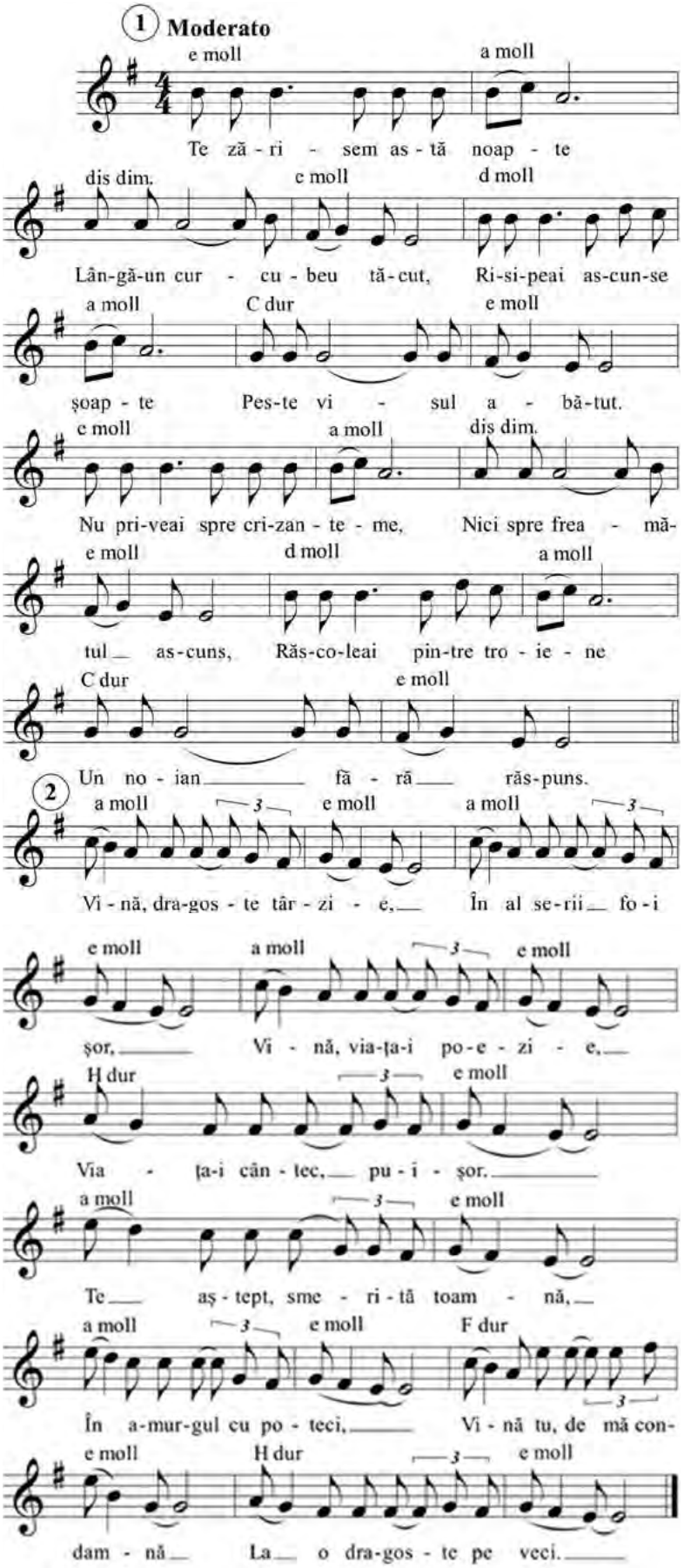

Te zărisem astă noapte

Te zărisem astă noapte
Lângă-un curcubeu tăcut,
Risipeai ascunse șoapte
Peste visul abătut.

Nu priveai spre crizanteme,
Nici spre freamătul ascuns,
Răscoleai printre troiene
Un noian fără răspuns.

O fi nostimă-ți privirea,
În al nopții trandafir,
Îți vedeam zâmbind iubirea,
Despletind-o fir cu fir.

În altar Dumnezeirea
Pe-o năframă din sublim,
Spovedind destăinuirea,
Rugă tainei zămisli.

Prunci în fașă se iviră
În scuarul plin cu mir,
Pentru viață coborâră
Din a dragostei delir.

Vină, dragoste târzie,
În al serii foișor,
Vină, viața-i poezie,
Viața-i cântec, puișor.

Te aștept, smerită toamnă,
În amurgul cu poteci,
Vină tu, de mă condamnă
La o dragoste pe veci.

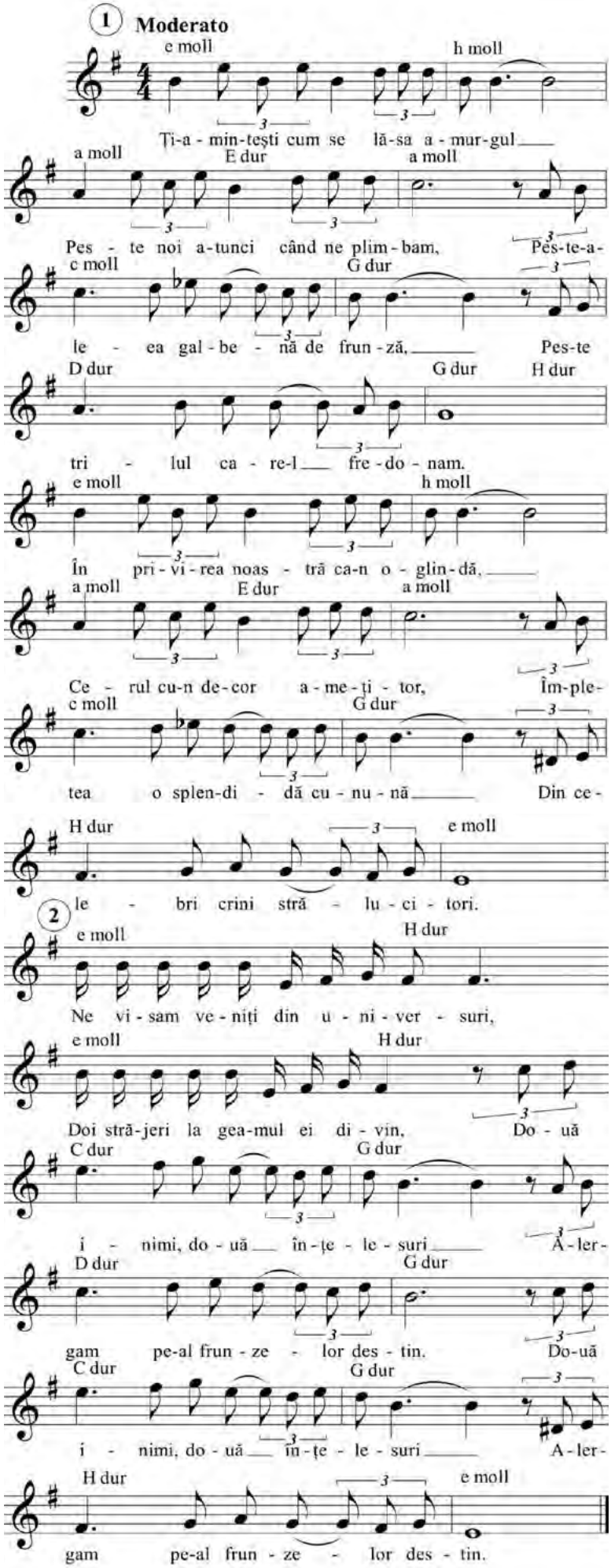

Ți-amintești cum se lăsa amurgul

Ți-amintești cum se lăsa amurgul
Peste noi atunci când ne plimbam,
Peste-aleea galbenă de frunză,
Peste trilul care-l fredonam.

În privirea noastră, ca-n oglindă,
Cerul, c-un decor amețitor,
Împletea o splendidă cunună
Din celebri crini strălucitori.

Adoram cum frunza cade zveltă
Pe-al aleii dangăt necuprins,
Noi vorbeam de-un veac trăit în deltă,
Rătăcind prin noaptea ce ne-a stins.

În fereastra nopții, sus pe boltă,
Astrul zilei blând a răsărit,
A clădit lumină peste frunză,
Peste îngeri, peste infinit.

Grația — zugrav în dăinuire,
Din frunzișul galben-auriu
Dulce-a scris a mea destăinuire:
Te iubesc fior-trandafiriu.

Ne visam veniți din universuri,
Doi străjeri la geamul ei divin,
Două inimi, două înțelesuri,
Alergam pe-al frunzelor destin.

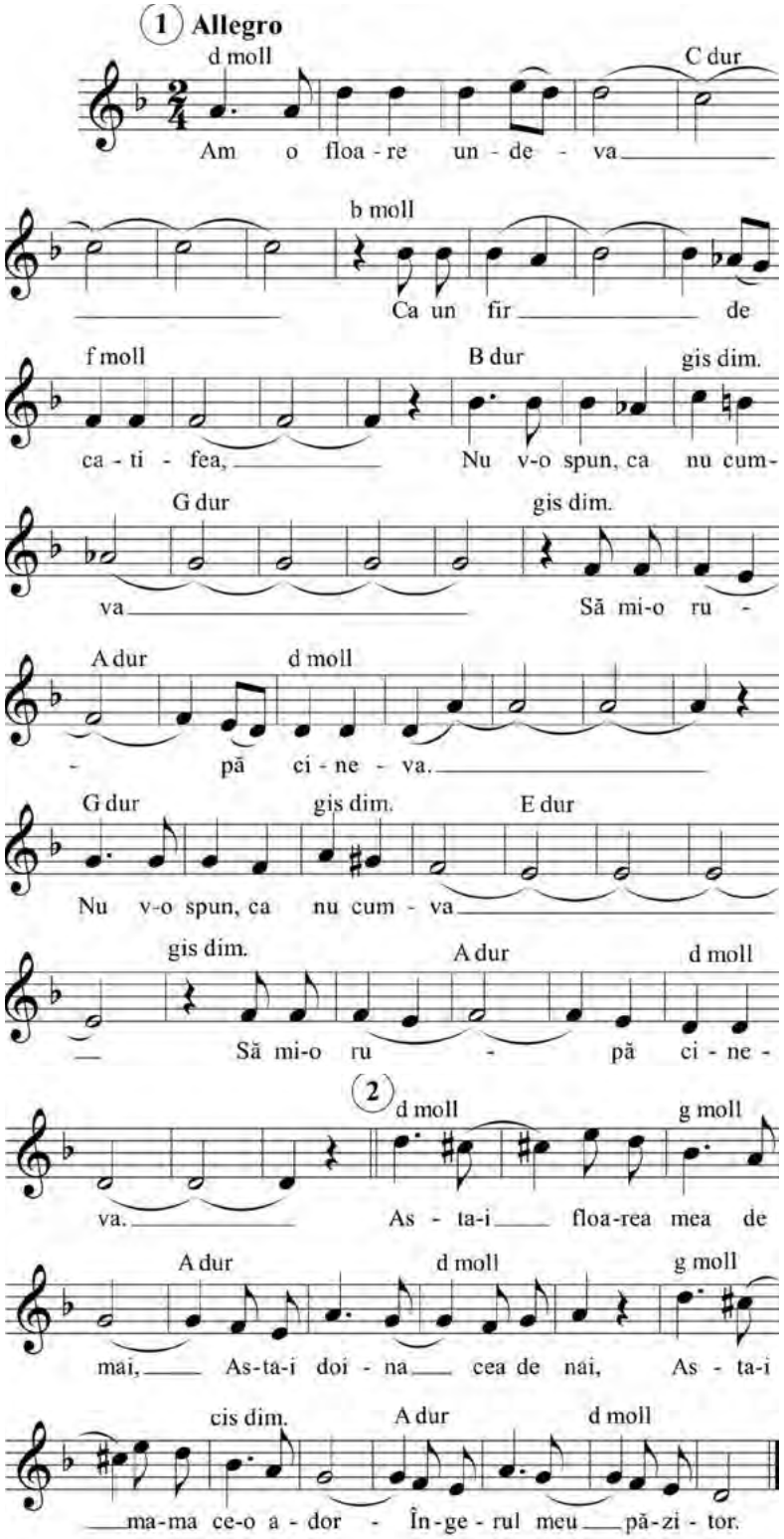

Asta-i floarea mea de mai

Am o floare undeva
Ca un fir de catifea,
Nu v-o spun, ca nu cumva
Să mi-o rupă cineva.

Am o floare neclintită
Ca o zână adormită,
Cu petala înflorită
Și coroana despletită.

Eu am grijă ca florar
Să o ud și să-i declar:
— Floare dulce, scump nectar,
Te iubesc fără hotar.

Am o floare și-o iubesc,
Cu mult drag o îngrijesc,
Cu petalele-n parfum
Și polenul dulce, bun.

Asta-i floarea mea de mai,
Asta-i doina cea de nai,
Asta-i mama ce-o ador —
Îngerul meu păzitor.

Sigurul drum pentru a înțelege și desluși farmecul feminin e acel pe care reziști în infinitul curiozităților, rostogolindu-te naiv spre însușirea puținului ce poate fi opținut într-o veșnicie trăită insistent. Întâlnită cu țintita privire de adevărat *gentilhomme*, Femeia — învinsă de-acel Demiurg de cândva, emană aristocratice „pulverizări“ barochizante pentru a-i fi apreciată suprema făurire a frumuseții și originalității.

Irezistibilă pentru bărbat, Femeia vivantă, apetisantă și rafinată, imprimă traiectorii neștiute, impulsionând migrarea atletică și înghesuită al acestuia spre detestarea posibilităților ulterioare de ai fi partenerul sortit.

Cu imposibilități reduse de elucidare, căutările bărbatului se impun perpetuu în șiruri interminabile de neînțelesuri și neastâmpăruri, predestinate să-i mențină curajul și dârzenia în labirintul matematic: *Unu plus unu poate fi egal cu DOI.*

Femeie angelică-n văl, ideală,
Veneră serafică, zâmbet de stea,
Perfect Botticelli pe pânza-i leală,
În ploi despletite, reflecții sortea.

La mulți ani, „Vântuleț“

PAVEL POPA

Dragă cititorule, în continuare vă propunem un interviu susținut de către Ion Cirimpei, conducătorul artistic și coregraful Ansamblului de muzică și dans popular „Vântuleț“ de la Palatul culturii din municipiul Bălți și de către Victor Moraru coregraf repetitor al acestei arhicunoscute formații artistice.

Anul acesta, renumita formație de muzică și dans popular „Vântuleț“ rotunjește 65 de ani creativi de la fondare. În această perioadă „Vântuleț“ împreună cu conducătorii săi a știut cu multă măiestrie să depășească toate momentele nefericite din calea sa și a poporului nostru rezistând și creând noi programe artistice, demonstrând lumii întregi frumusețea și splendoarea dansului popular moldovenesc.

Pavel Popa (în continuare **P.P.**): În primul rând Vă felicit cu ocazia aniversării a 65 de ani creativi ai Ansamblului de muzică și dans popular „Vântulețˮ, primiți expresia înaltei noastre considerații, precum și cele mai cordiale felicitări cu urări de sănătate, fericire, realizări artistice de înaltă valoare. Această ocazie, ne oferă plăcutul prilej de a ne exprima, încă o dată, înalte aprecieri, sinceră prețuire și numai gânduri bune la adresa tuturor artiștilor (muzicieni și dansatori) împreună cu care studiați și promovați uimitor arta muzicală și coregrafică tradițională a românilor situați de veacuri cu traiul pe această palmă de pământ situată între râurile Nistru și Prut. La mulți ani „Vântulețˮ!

P. P.: Cu această ocazie vă invit să reamintiți cititorilor câteva date prețioase și momente interesante din istoria și activitatea concertistică a Ansamblului Vântulețˮ?

Ion Cirimpei (în continuare **I.C.**), **Victor Moraru (V.M.):** Ansamblul de dans popular „Vântulețˮ a fost întemeiat în anul 1957. Dragostea față de a studia arta coregrafică tradițională, datini ***și*** obiceiuri a întrunit tineri îndrăgostiți de dansul popular moldovenesc.

Activitatea concertistică începe în anul 1959 peste hotarele republicii, în Ucraina, în orașele Cernăuți și Lvov, iar în 1962 cucerește publicul din Odessa.

În 1970 Ansamblul „Vântulețˮ devine laureat al festivalului unional (URSS) consacrat aniversării a 100 de ani de la nașterea lui V. I. Lenin și al festivalului consacrat aniversării a 50-ea de la întemeierea URSS.

În anul 1974 devine laureat al Festivalului republican televizat „Cântarea Patrieiˮ, și deținător al Diplomei de gradul I la festivalul folcloric a țărilor dunărene din or. Russe (Bulgaria).

„Vântulețˮ în 1976 evoluează cu succes la Expoziția realizărilor economice naționale din Moldova, unde devine posesor al medaliei de bronz, iar 8 membri ai colectivului au fost incluși în lista de onoare a participanților GREN a URSS din acest an.

În următorul an, „Vântulețˮ-ul devine laureat al Festivalului național de activitate artistică a muncitorilor fiind apreciat cu diploma de gradul I și medalia de aur, și inclus în Cartea de Onoare a talentelor din Moldova. Peste doi ani, participă la Zilelor Uniunii Sovietice în Etiopia, iar în 1980 concertează în Afganistan.

În anul 1992 ansamblul evoluează în cadrul Festivalului folcloric din or. Sighișoara, România. În 1993 participă la Festivalul folcloric internațional „Nufărul albˮ în or. Cahul, iar în noiembrie 1994 la Festivalul național al Unirii Principatelor de la Alba Iulia, România.

În 1996 ansamblul a luat parte la Festivalul folcloric „Floare de pe Bărăganˮ, România și la Festivalul internațional „Oloron — 96ˮ din Franța.

În anul 2000 — laureat al Festivalului folcloric din or. Lecea, Italia.

În martie 2001 evoluează, cu un vast program de concert la Festivalul folcloric „La vatra horelorˮ, plasându-se pe locul I.

La începutul anului 2006, este formată orchestra de muzică populară a Ansamblului de muzică și dans popular „Vântulețˮ, care debutează cu un program de concert în cadrul Festivalului „Mărțișor 2006ˮ, etc.

Actualmente, ansamblul de muzică ***și*** dans popular „Vântulețˮ aduce, prin activitatea sa, un aport considerabil în viața culturală a mun. Bălți, participând activ la toate manifestările culturale locale.

Pe parcursul acestor ani (65 ani) la cârma ansamblului „Vântulețˮ au fost renumiții coregrafi:

- Tatiana Marfina;
- Ion Negară (anii de activitate 1969 — 1988);
- Ion Ungureanu (anii de activitate1990 — 2005);
- Ion Cirimpei (din 2005 — până în prezent)

Ei au pus temelia artistică a Ansamblului de dans popular „Vântulețˮ, montând diverse jocuri care au alcătuit repertoriul colectivului nostru. Fiecare dintre aceste remarcabile personalități pe plan local și național au promovat dansuri folclorice culese din diverse vetre etnografice, precum și jocuri tradiționale a diferitor popoare. Actualmente repertoriul ansamblului cuprinde peste 18 creații coregrafice.

P.P.: Știind că majoritatea adolescenților și tinerilor, după absolvirea liceului sau colegiului părăsesc orașul Bălți plecând peste hotare pentru așa face facultatea sau în căutarea unui trai mai bun și mai fericit, cine sunt membrii ansamblului de dans, care sunt interesele lor, cunosc ei obiceiurile și tradițiile noastre, reușesc ei să se îndrăgostească în dansul tradițional?

I.C., V.M.: Colectivul ansamblului este format din liceeni, studenți care își fac studiile la Universitatea de Stat „Alecu Russoˮ din Bălți, Colegiul Politehnic și unii tineri, care sunt ocupați în câmpul muncii în diferite sfere în mun. Bălți. În afară de ansamblul „Vântulețˮ mai avem două formații de dans popular ce poartă cu mândrie titlul onorific de colectiv „modelˮ — „Miorițaˮ și „Flori de teiˮ, unde de la vârsta de șapte ani li se altoiește dragostea față de dansul popular, față de obiceiurile și tradițiile noastre. Activând în aceste colective, copiii acumulează un bagaj de cunoștințe despre folclorul românesc, tradițiile și obiceiurile populare, capătă abilități, își formează deprinderi, cunoștințe în domeniul jocului tradițional. Ei ajung în Ansamblul „Vântulețˮ doar atunci când posedă o pregătirea în domeniul artei, a dansului popular.

P.P.: Pentru majoritatea colectivelor de dans popular din țărișoara noastră repertoriul coregrafic este cel mai important moment care asigură existența creativă a formațiilor respective. Cum alegeți voi repertoriul coregrafic ținând cont de faptul că pe parcursul a 65 de ani de activitate „Vântulețˮ a interpretat zeci de montări scenice realizate în baza jocurilor autentice, cum ar fi dansurile și suitele coregrafice: „Coșerul

și Hangul", „Ostropăț", „Călușarii", „Căluțul", „Arcanul", „Suita din Deleni", „Sârba", „Sfârligul și sărbătoreasca", „Corăgheasca", „Tropoțica", „Crihalma", „Joc mare", „Dans bulgăresc", „Dans unguresc", „Dans țigănesc" etc.?

I.C., V.M.: I.C, V.M.: Este un lucru știut că repertoriul unui ansamblu de muzică și dans popular este constituit dintr-un buchet de dansuri, în cazul nostru — montări scenice realizate în baza dansului autentic și o suită de melodii interpretate de către orchestra de muzică populară și soliștii interpreți atât instrumentiști cât și vocali. De asemenea, repertoriul muzical cât și coregrafic va reprezenta vatra sau zona etnofolclorică de unde provine colectivul.

Tot în acest context, vreau să menționez că concomitent atât dansul cât și muzica autentică fiind dintotdeauna temelia culturii noastre tradiționale și actualmente le întâlnim mai mult în sfera pasivă a valorilor noastre sociale, chiar dacă avem atâtea instituții și specialiști ce sunt preocupați de această problemă. Tot greul în acest domeniu ne revine nouă — conducătorii formațiilor artistice de amatori care punem umărul și sufletul la studierea și promovarea tezaurului artistic local și național, o muncă foarte necesară identității noastre dar, cu părere de rău, de nimeni prețuită.

Doar împreună cu folclorul muzical, portul tradițional de sărbătoare, cu obiceiurile, datinile și tradițiile noastre milenare, dansul folcloric reprezintă zestrea cea mai de preț a culturii naționale. Toate împreună conferă poporului nostru identitatea culturală, care îl deosebește totalmente de cultura altor popoare.

Noi păstrăm și promovăm cu sfințenie repertoriul coregrafic montat cu atâta har și inteligență păstrând întocmai stilul și caracterul de interpretare a fiecărui dans. De exemplu ansamblul nostru se mândrește cu dansurile realizate scenic de Ion Negară și Ion Ungureanu, cum ar fi: „Coșerul și Hangul", „Sfârligul", „Tropoțica", „Dans bulgăresc", „Hora lui Ion Negară", „Hora și sârba" ș.a. montate de Ion Negară.

Tot în acest context menționăm că repertoriul ansamblului este promovat în dependență de sărbătoarea, concursul, concertul, alte activități în care participă. Datorită repertoriului divers ne este mai ușor să selectăm creațiile artistice (dansurile) pentru participare.

Coregraful Ion Ungureanu a realizat dansurile: „Ostropăț", „Căluțul", „Hora lui Ion Ungureanu", „Hora fetelor", Tabloul coregrafic „Pâinița", „Călușarii" (în colaborare cu Ilie Brăileanu, România), „Brâul" (în colaborare cu Ion Bazatin), „Dans unguresc" (în colaborare cu Leonid Struc). Actualul coregraf Ion Cirimpei a realizat scenic creațiile coregrafice — „Arcanul" (în colaborare cu Ion Ungureanu și Victor Moraru), „Joc mare" (în colaborare cu Victor Moraru), „Bătuta" (în colaborare cu Victor Moraru) ș.a.

P.P.: Pe parcursul timpului de aflare a voastră la conducerea ansamblului „Vântuleț" care au fost cele mai mari realizări de creație care sau bucurat de succes în activitatea colectivului?

I.C., V.M.: Pe parcursul timpului de aflare la conducerea Ansamblului „Vântuleț" cele mai mari realizări au fost participările la Festivalul republican „La vatra horelor", unde am fost apreciați în anul 2005 cu locul I și în anul 2010 cu Premiul Mare.

În anul 2010 împreună cu Ansamblul „Vântuleț" am participat la International Folk Dance Festival, Samsun/Turcia, ediția a XXX-a, unde am ocupat locul III. Pe locul I s-a plasat un ansamblu din Rusia (toți de la școala un colegiu cu profil coregrafic) și locul II un ansamblu profesionist din Serbia.

De asemenea, cele mai prețioase realizări sunt Concertele jubiliare, pe care le organizăm o dată la cinci ani. În programa acestor concerte jubiliare sunt incluse majoritatea dansurilor din repertoriul ansamblului, unde interpreții se pot manifesta din plin.

Tot aici am putea exemplifica și cele 11 ediții ale Festivalului dansului popular „Cine joacă horele" în memoria coregrafilor bălțeni Ion Negară și Ion Ungureanu, realizat o dată la doi ani cu participarea colectivelor de dans de copii și adolescenți din republică.

P.P.: Actualmente, starea economică dar și cea psihologică a oamenilor este destul de șubredă, acestea creând diverse provocări. Cum confruntați provocările/problemele legate de activitatea de zi cu zi a Ansamblului „Vântuleț"?

I.C., V.M.: Actualmente, starea economică și psihologică este foarte complicată, creând diferite provocări, pe care ne străduim să le rezolvăm (înlăturăm). Pe dimensiunea economică ne străduim să conlucrăm cu Administrația publică locală (ceea ce ține de procurarea costumelor naționale, a încălțămintei). Pe domeniul psihologic lucrăm cu colectivul, unde este cazul, și individual, le aducem anumite argumente, la rezolvarea problemelor aparente participăm cu toții împreună. Ambii avem studii pedagogice și încercăm să facem față situațiilor care apar.

P. P.: De ce se crede că fiecare colectiv de dans popular are necesitatea de a fi acompaniat de muzică vie și nicidecum de fonogramă?

I.C., V.M.: Din timpuri străvechi fiecare cântec, dans era acompaniat de-o vioară, acordeon sau un grup de instrumentiști. Sărbătoarea tradițională „Hora satului" era susținută muzical de un grup de lăutari, sau un taraf țărănesc care cu adevărat cunoșteau repertoriul tradițional coregrafic al vetrei folclorice. Dansând sub acompaniamentul fonogramei suntem într-o oarecare măsură limitați. Când cântă pe viu orchestra, dansatorii redau mai ușor emoțiile, măresc tempoul unde simt ei punctul culminant, apare așa numitul „azart" la dansatori, apare sincronizarea între dansatori și orchestră. Atât dansatorii, cât și muzicanții, redau acea atmosferă lăuntrică de sărbătoare, interpretarea în ansamblu (dansatori-orchestră) redă în li-

nii generale un colorit viu numărului artistic.

P.P.: Credeți că portul popular potrivit baștinei dansului tradițional redă întocmai spiritul locuitorilor vetrei etnografice de unde vine jocul respectiv?

I.C., V.M.: Portului popular moldovenesc îi revine o tradiție milenară și foarte semnificativă. Se presupune că motivele portului nostru tradițional își au rădăcini adânci în cultura tradițională a dacilor. Factorul principal în ornamentarea portului tradițional a jucat-o clima și natura, flora și fauna, ocupațiile tradiționale ale oamenilor, dorințele și aspirațiile lor la o viață mai bună și mai bogată, la pace, la buna înțelegere în societate, familie și cu vecinii. Noi credem că portul popular ar trebui corespundă baștinei dansului tradițional de unde vine jocul respectiv, însă cu regret, nu întotdeauna se respectă aceste lucruri importante. În perioada sovietică s-a pus accent pe alte nuanțe la confecționarea costumelor populare. Ne bucură faptul că în ultimul timp avem ocazia și posibilitatea de a confecționa costumele populare conform zonei de unde provine dansul.

P.P.: Cum vedeți, voi Ansamblul peste 10 ani, care este viitorul lui, ce ar trebui să se mai facă ca asemenea colective să reziste în timp și să se bucure de succese remarcabile în studierea și promovarea artei muzicale/coregrafice tradiționale?

I.C., V.M.: Ansamblul peste 10 ani va întineri, dar pentru a rezista în timp, este nevoie să educăm copiii de mici în stil național, învățându-i să respecte și să promoveze obiceiurile și tradițiile noastre populare.

P.P.: Ce calități ar trebui să posede coregrafii, conducătorii formațiilor de dans popular din republica noastră care vor contribuie semnificativ la o carieră de creație a formației de dans popular?

I.C., V.M.: Un coregraf trebuie în primul rând să-și iubească profesia, să cunoască și să respecte tradițiile populare, obiceiurile, să-și iubească neamul, țara. Permanent să-și îmbogățească cunoștințele atât din literatura de specialitate, cât și prin participări la seminare, întruniri metodice, ateliere de creație, întâlniri cu renumiți coregrafi, participări la diverse concerte, serate de creație, festivaluri, mereu să fie în căutare (creștere profesională).

P.P.: „Cine joacă horele“, un eveniment în memoria coregrafilor Ion Negară și Ion Ungureanu organizat o data la doi ani, la Bălți — festival al colectivelor de dans popular care onora amintirea coregrafilor Ion Negară și Ion Ungureanu care au muncit cu Ansamblul „Vântuleț“. După această năpastă de Pandemie care s-a răsfrânt asupra lumii întregi, ce ați planificat legat de acest festival?

I.C., V.M.: Anul acesta am planificat să organizăm Festivalul „Cine joacă horele“ în memoria coregrafilor Ion Negară și Ion Ungureanu în prima sâmbătă din luna iunie în municipiul Bălți, tradițional ca și la celelalte ediții. Vom fi bucuroși să vă avem oaspeți pe toți coregrafii din republică la acest festival al dansului popular pentru copii și adolescenți.

P.P.: La sfârșit de interviu ce le-ați dori coregrafilor și ansamblurilor de dans popular din Basarabia noastră?

I.C., V.M.: Coregrafilor din Republica Moldova le-aș dori multă sănătate, să-și iubească profesia aleasă, să fie prietenoși și săritori la nevoie, să-i ajute prin propria experiență pe coregrafii începători, să fie un exemplu pentru dansatori. La mai mult și la mai mare.

Vă mulțumesc pentru interviu. La mai mult și la mai mare „Vântuleț“!

ABONAREA LA REVISTA
„REALITĂȚI CULTURALE”
pentru anul curent

poate fi făcută începând cu orice lună
la toate oficiile poștale

Indice abonare „Poșta Moldovei”: **PM32118**

Abonament pentru **o lună** — **25 lei**

Abonament pentru **6 luni** — **150 lei**

Un simbol arhetipal al dragostei și credinței

TATIANA BUTNARU,
DOCTOR ÎN FILOLOGIE

În tradiția populară a românilor, turturica este privită drept o pasăre a predestinării și deseori poartă o semnificație existențială specifică. După spusele lui I. Evseev, acest topos folcloric este, un simbol al tristeții și fidelității conjugale", fiindcă „... după moartea partenerului, ea nu se împreunează cu alt mascul" și „din disperare, tristețe și jale nu bea timp de 40 de zile decât din apa ce

o tulbură în prealabil" (Evseev,1994, p. 190). Simbolismul acestei păsări, poate fi privit în raport cu alegoria destinului omenesc, marcat de cele două etape ale ființării omenești, viața și moartea, asigură comunicarea sufletească dintre cei vii și cei plecați de printre noi. De obicei, în unele texte folclorice lirico–narative, imaginea turturicăi este încadrată într-o situație poetică tulburătoare și exprimă un amalgam de trăiri sufletești: durere, jale, neliniște interioară, exprimă o apăsare sufletească chinuitoare cauzată de o pierdere irecuperabilă.

În cunoscutul său Dicționar de simboluri literare, I. Ferber subliniază ideea că „turturica este o specie de porumbel", fapt explicat prin „indiscutabila credință" de a întrevedea in acest arhetip mitic „simbolurile inevitabile nu numai ale dragostei, dar și a virtuților înrudite ale blândeții, nevinovăției, timidității și păcii" (Ferber, 2004, p. 214), calități, ce ar putea fi elucidate în baza mai multor informații concludente din experiența artistică a omenirii. Astfel, în Cântarea cântărilor atestăm următoarele versuri: „Flori pe câmp s-au arătat și a sosit vremea cântării, în țarină glas de turturea se aude" (Ferber, 2004, p. 215), se are în vedere o sensibilizare specifică a eroului liric, atunci când contemplează armonia generală a universului. În mai multe scrieri, cântece sau alte texte folclorice, prin imaginea turturicăi, întrevedem itinerarul unui zbor prelung de pasăre, menită să scruteze depărtările, să ne aducă la „ora risipită în veșnicii". „Scumpă turturică a zorilor de aur", așa cum este invocată de T. Papahagi (Papahagi,1970, p. 131), vine să exteriorizeze dorurile și trăirile omenești, prefigurate prin niște acorduri lirice tulburătoare. La rândul său, P. Caraman întrevede balada turturicăi „o sinteză de simboluri", iar acestea „gravitează în jurul ideii de jale incomensurabilă, de castitate ca semn al fidelității conjugale, de jertfire de sine până la renunțarea de a mai trăi" (Caraman, 2000, p. 176-177), idee desprinsă din mai multe versiuni și texte lirico- narative, mesajul cărora este transfigurat prin niște tonalități lirice vibrante, așa cum vedem din versurile ce urmează:

Amărâta turturică,
Când rămâne singurică,
Zboară-zboară pân ce pică
Și nu-i pasă de nimică (AF AAȘ, 1958, f, 74).

Imaginile și semnificațiile artistice sunt determinate de prospețime și seninătate sufletească, izvorăsc din „ sâmburele dinamic din poezia noastră populară..." (Rusu, 1967, p.172), se manifestă printr-un sentiment „plin de gingășie, dar în același timp, de acțiune susținută" (1967, p.272), aprofundează substanța elegiacă a unui lirism copleșitor, așa cum vom sesiza din versurile ce urmează în continuare:

Zboară într-o pădure deasă,
De-a ei viață nu-i mai pasă ,
Zboară într-o pădure — adâncă,
Nici nu bea, nici nu mănâncă.
Unde vede o apă bună,
Ea fuge ca o nebună.
Unde vede o apă rea,
Ea o tulbură și-o bea (1958, f. 74).

În alte situații poetice, turturica este predispusă să stea pe o „o ramură uscată", ceea ce exprimă, paralel cu durerea ei incomensurabilă, și o senzație de apăsare sufletească, de renunțare la bucuriile vieții:

Trece prin pădurea verde,
Dar ea pare că n-o vede.
Zboară, zboară până cade
Și pe lemn verde nu șade.
Iar când stă câte odată ,
Stă pe-o ramură uscată (Caraman, 2000, p. 176).

Imaginea — simbol „amărâta turturică", este pusă în slujba remedierii diferitor stări și sentimente contradictorii, înfățișează drama unui destin existențial, prefigurat printr-o senzație de căderi și prăbușiri interioare, „zboară-zboară până pică", ca în cele din urmă să capete o nuanță de finalitate tragică. Prezența vânătorului este predispusă, de asemenea, remedierii funcționale și se manifestă prin aceiași tensiune și stare de contemplare lăuntrică. Ieșirea turturicăi în calea vânătorului, cerându-i s-o împuște, constituie o situație tragică prin esență, de o deosebită intensitate emoțională, marcată „de un dinamism dramatic tulburător" (Caraman, 2000, p. 177) și exprimă o culminație interioară, se încadrează în contextual unor meditații grave despre sensurile condiției umane, relevă drama existențială a omului marcată de propriul său destin.

Unde-aude să pocnească
Pușca cea vânătorească,
Ea se duce s-o lovească,
Ca să nu se chinuiască (Teodorescu, 1885, p. 348).

Substanța tragică a motivului înclină spre o situație a dezolării totale, care mai este numită și „jalea turturelei", privită fiind drept „o imagine concretă pentru o situație mai amplă și mai generală" (Rusu,1967,p.42), în tendința autorului anonim de a-și exprima și cânta „jalea" prin versuri tânguitoare. Este vorba de durerea sufletească cauzata nu numai de o pierdere irecuperabilă, dar și de vitregia destinului, care copleșește de multe ori ființa omului din popor. În această ordine de idei, versurile atestate în mai multe subiecte baladești se manifestă prin expresivitate și profunzime interioară, sunt determinate de o evidentă răvășire sufletească:

La stejarul cel stufos,
S-a pus turturica jos
Și strigă la vânător:
Împușcați-mă să mor,
Că numai pot de dor (AF AȘM, 1965, f. 54).

Atmosfera prefigurată este marcată de niște pronunțate accente dramatice. Etnologul P. Caraman vorbește de așa-zisa „doina turturelei" (Caraman, 2000, p.175) sau „doina despre turturica văduvită" (Caraman, 2000, p.181), de o largă răspândire în arealul românesc. De aceea, acest arhetip mitic mai poate fi raportat și la „elegia înstrăinării", motivul fiind pus în slujba remedierii funcționale, iar turturica va transpare în ipostaza de mesager al unor profunde trăiri sufletești , dar în același timp și de confident al sentimentelor de dor, jale, de nostalgie copleșitoare, exprimă o senzație de tristețe grea și apăsătoare.

Nu mai biata turturea
Îi străină ca și mine
Și numai are pe nime (AF AȘM, 1948, f. 63).

Dorul ce-l manifestă turturica în frământarea ei sufletească survine din „emanația material- spirituală a individului"(Blaga,1969, p. 222), e dorul de tărâmuri necunoscute, pe care „Marele anonim" îl intuiește în procesul convertirii diferitor straturi culturale și tărâmuri ontologice, acolo unde viața și moartea, dragostea și suferința, amurgul și lumina se condiționează reciproc. Replicile eroilor epici dezvoltă niște situații dramatice prin esență, determinate fiind de natura conflictului funcțional. În calitate de metafore ale predestinării, și vânătorul, și turturica reflectă niște entități tragice ale vieții omenești, profilează imaginea unui destin polarizat, marcat de grave contradicții interioare, aprofundează ideea de solitudine nostalgică în fața trecerii ireversibile. După sugestia lui L. Rusu, balada Amărâta turturică dezvăluie „zvârcolirea sufletească a omului", „strădania zădarnică" (1967, p. 32) a celui aflat sub amenințarea destinului său fatal, pe care încearcă să-l depășească printr-o modalitate specifică și în fața căruia se resemnează total. Este conturată „o lume ascetică formulată din simetrii imateriale, unde „imaginea folclorică nu cunoaște fantasticul propriu-zis" (Papadima, 1991, p. 45), dar se dispersează spre niște tărâmuri existențiale de alternativă, dincolo de viața terestră.

De subliniat, de cele mai multe ori, prin imaginea turturicăi, autorul anonim nu face o anticipare dureroasă a dispariției, dar pornind de la resorturile fundamentale ale modului popular despre viață și moarte, relevă o întreagă caracterologie a sufletului omenesc. Rezultă ideea, omul nu numai că se resemnează în fața dramei sale existențiale, la care îl predispune destinul, dar încearcă s-o depășească prin trecerea într-un alt tărâm ontologic, de o superioritate absolută, dincolo de viața terestră. Inițierea prin moarte și resemnarea în fața ei, „să nu se mai chinuiască", redă sfârșitul tragic al unui destin implacabil, dar în același timp, are loc transpunerea într-o lume selenară, unde situațiile tragice sunt aplanate în plan vizionar, prin exteriorizarea surselor de inspirație mitică. Sentimentul de disperare și incertitudine sufletească, la un anumit moment, este înlocuit prin ideea de speranță, de seninătate lăuntrică, prin aspirația spre desăvârșire, dar și de solitudine nostalgică în fața trecerii ireversibile.

De subliniat, balada despre turturica văduvită „se conexează" cu o serie de motive înrudite, „diferite prin simpla asociație de imagini"(-Caraman, 2000, p.181) și are tangență, în același timp, cu semnificația arhetipală și a altor toposuri de păsări, cum ar fi mierla, sturzul, cucul, priveghetoarea, acestea „făcând parte dintr-un complex de colizii umane, spirituale, morale, sociale" (Hâncu, 1986, p.62) sau ne putem referi la un conglomerat baladic aparte din ciclul metamorfozelor. Astfel, într-un text depistat și înregistrat în același studiu de P. Caraman, se vorbește, că „amărâta turturea" atunci când își afișează durerea ei incomen-

surabilă cauzată de moartea soțului, este însoțită de o întreagă „mitologie zoologică" (Caraman, 2000, p.190) a pădurii, ea se manifestă în întreaga ambianță a mediului natural alături de alte vietăți din preajmă:

Și mai are-un frățior
Pe sturzul cel gălbior…
Și mai are-o surioară,
Pe draga privighetoare,
Cântă noaptea pe răcoare (Caraman, 2000, p. 131).

Același mesaj de idei este preluat și în unele texte folclorice înregistrate în contextul etnologic basarabian, unde jubilația păsărilor se impune în dimensiunea unei interpretări concertistice demne de invidiat. A se compara:

„Colo-n jos într-o hotară,
Esti-un nuc cu frunza rară,
Și strâng cușii de prin țarî
Și cântî di sî omoarî.
Sus în vârfu nucului,
Cântî tata cucului,
La mijlocu nucului,
Cântî puiul cucului.
Iar mai jos la rădăcină,
Cântî mama șei bătrânî.
Și-așa cântî de duios
Di sî lasî frunza-n jos.
Ș-așa cântî di dureri,
Di mai toată frunza pieri (AF AȘM, 1969 ms. 209, f. 145-146).

Este vorba de o germinație totalizatoare, care se manifestă în armonia generală a universului, fiind condensată prin niște stări sufletești de excepție. Se poate face referință la ritmurile primare ale naturii raportate unui cadru existențial specific, unde persistă niște „stări primare geomorfice a vieții pe pământ" (Rusu,2005, p.55), determinate fiind de o evidentă inițiere mitologică. Turturica imprimă acestei simfonii corale o notă particulară și aprofundează starea de durere și tristețe solitară.

Iar mai jos pe-o rămurea,
Cântă și o turturea,
Cântă tristă vai de ea,
Că ți-o pierdut soția (Caraman, 2000, p. 190).

În marea lor majoritate, specialiștii presupun că problema în discuție, adică turturica aflată în deplina ei singurătate, predispusă unei despărțiri similare cu moartea de omul drag și care nu acceptă relația cu alt partener, ar avea „un caracter paneuropean" (Caraman, 2000, p.179-204), iar „subiectul provine de la români într-o epocă foarte veche, înainte de despărțirea dialectală a strămănilor " (Fochi, 1975, p.130), un fenomen confirmat de mai mulți cercetători în domeniu. În acest context, se amintește despre „identitatea morfologică a subiectului la români și macedoneni" (Fochi, 1975, p.131), care se manifestă prin niște „interpătrunderi culturale"și similitudini cu poezia populară a mai multor popoare europene. Încercând să demonstreze originea orientală a motivului, în special, înrudirea cu poezia persană, B.P. Hașdeu aduce, la rândul său, drept argument un bogat material factologic, cu o evidentă nuanță comparativă, „o notiță de literatură comparativă ", unde circulația subiectului este amplasată „în România, Persia, Francia" (Hașdeu, 2011, p. 270). Pe lângă celelalte „surprize" ale metamorfozelor, exegetul se mai referă la niște situații inedite, precum ar fi versurile dintr-un „variant francez", unde „amantul se schimbă în țărână pentru ca să poată acoperi cadavrul iubitei sale"(Hașdeu, 2011, p. 270),versuri care de asemenea copleșesc prin intensitate lăuntrică și o intonație lirică copleșitoare, se manifestă prin niște acorduri de profunzime elegiacă:

Si tu te fais morte
Qu ' ainsi ils t'enterrent,
Je me faire terre
E de mois te cuvriront (Hașdeu, 2011, p. 271),

În ipostaza de „pasăre- suflet" (Ursachi,1976, p. 235) sau pasăre mitică, dar și de topos al predestinării existențiale, turturica văduvită, predispusă însingurării și dezolării ei totale, exprimă un concept existențial amplu preconizat și străbate marile teme ale eposului nuvelistic, ca să îndreptățească aprecierea de „mic diamant poporan" (2011, p. 271), să aprofundeze un vast domeniu de investigație folclorică și să ne determine spre contemplarea unui univers spiritual complex, cu multiple semnificații etice, estetice, gnoseologice.

Referințe bibliografice:

AF AȘM,1948, ms.30, f. 63, Comrat-Sadâc, inf. D. Bahrin, culeg. E. Levit.

AF AȘM,1958, ms.107, f.74, or. Bălți, informator neidentificat, culeg. A. Popa.

AF AȘM,1965, mn.160, f.54, Pârlița-Soroca, inf. Ana Ogorodnic, 29 ani, culeg. A. Hropotinschii.

AF AȘM,1969, ms. 209, f.145-146, Cigârleni-Anenii-Noi, inf. Gheorghe Bâcu, culeg. A. Hâncu.

Blaga, Lucian. Trilogia culturii. București: EPLU, 1969.

Caraman, Petru. Pământ și apă. Contribuție etnologică la studiul simbolicei eminesciene. București: Editura Elion, 2000.

Evseev, Iv*an.* Dicționar de simboluri și arhetipuri culturale. Timișoara: Editura Amarcand,1994.

Evseev, Ivan. Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească. Timișoara: Editura Amarcand, 1997.

Ferber, Michael. Dicționar de simboluri literare. Chișinău: Editura Cartier, 2004.

Fochi, Adrian. Coordonate sud-est europene ale baladei populare românești. București: Editura Academiei, 1975.

Hașdeu, Bogdan-Petriceicu. Balada poporană Cucul și Turturica în România, Persia, Francia. Notiță de literatură comparativă. În: B. P. Hașdeu. Scrieri,volumul 5. Folcloristică. ChIșinău: Întreprinderea Editorial Poligrafică „Știința", Biblioteca municipală „B. P. Hașdeu" , 2011.

Hâncu, Andrei. Conglomeratul baladic al transformării în păsări: Cucul și Turturica, Mierla și Sturzul, Metamorfozele: Amărâta turturică. În: Limba și literatura moldovenească, 1986, nr.4.

Papadima, Ovidiu. O viziune românească asupra lumii. București: Editura Saeculum,1991.

Papadima, Ovidiu. Literatura populară română. București: Editura Minerva, 1968.

Papahagi, Tache. Paralele folclorice. București: Editura Minerva,1970.

Rusu,Aurelia.15 iunie. M. Eminescu. În: Buletin. Serie nouă, 2005, nr.2.

Rusu, Liviu. Viziunea lumii în poezia noastră populară. București: Editura pentru Liteatură, 1967.

Teodorescu, Gheorghe Dem. Poezii populare române. București,1885.

Ursachi, Petru. Poetică folclorică. Iași: Editura Junimea, 1976.

GALINA MORARU, SECȚIA RAIONALĂ CULTURĂ ȘI TURISM UNGHENI

Lăutarii de ieri și de azi

Se zice: Când omul bea fără lăutari, cineva acolo, sus, lăcrimează… LĂUTARII…cu siguranță, iubiți nespus de mult de Bunul Dumnezeu, căci au fost și sunt binecuvântați cu talentul de a mângâia sufletul cu melodii nepieritoare, care aproape ca și rugăciunea fac minuni cu întreaga fire, trecându–te prin toate stările sufletești, cu și prin melodii, mai des durut de frumoase… Melodiile ca și măiestria de interpretare sunt printre dulcegăriile, care au făcut și fac speciale și de neuitat cele mai importante sărbători din viața unui OM, indiferent de intemperii, căci ce nuntă, cumetrie, joc, petrecere, chef fără lăutari … LĂUTARII DE IERI ȘI DE AZI DIN VETRELE FOLCLORICE ALE RAIONULUI UNGHENI:CERCETARE, ACTUALIZARE ȘI VALORIFICARE"… a fost una dintre temele de cercetare pentru anul 2021 cu scopul cercetarii etnologice a mediului etnocultural local în vederea consemnării, valorificării și promovării repertoriului lăutăresc tradițional…. Roadele le vom etala în cadrul Simpozionului științifico–practic, care se va desfășura pe data de 16 decembrie, ora 11.00 în incinta Casei de Cultură Sculeni. Evenimentul este organizat de SRCT Ungheni, în colaborare cu Primăria Sculeni sub egida Consiliului Raional Ungheni.

Galina lui Cristea Pascariu,
Silvia lui Carp Ciobanu, Olesea Lazariuc

Doba lui Moș Gheorghe Jiura de la Petrești, Ungheni

Toamna obosită și frumos despletită, cu mâinile bătătorite, stă ghemuită pe cuptor la cald, așteptând cuminte iarna, care se lasă mult așteptată. Și, dacă ochii și mâinile sunt mulțumite, apoi sufletul ei, undeva în adânc, o strună o face neliniștită. Și gândul o poartă undeva departe, departe și totodată, aproape, aproape, făcând–o să asculte orice mișcare, foșnet, ecou… Și numai un chiot o face să tresară plăcut…. și n–a venit singur, a venit cu struna viorii lui Moș Ion Scripcaru, cu sâsâitul clarinetului lui Andrei Cibric, cu chemarea trompetelor lui Nicolae și Pavel Bobu și desigur, doba lui Gheorghe Jiura. „Trandafir de la Moldova" era unicul cântec, pe care–l cânta Moș Gheorghe Cibric („Jiura", așa cum îl numea tot satul), nespus de rar, căci mai des se ruga pentru cei 12 copii, pe care nemilosul „tif" nu i–a cruțat și probabil, de aici și râvna cu care bătea doba, „să–și mai răcorească sufletul". Fiind o fire blândă, binevoitoare, rar prispă din sat pe care să nu fi poposit „doba" lui Moș Gheorghe și la fel de des aduna copiii din mahala, zicâdu–le: „Veniți la tătuca, să vă mai zică o poveste…", deci să dăm frâu amintirilor…. cu și despre doba lui Moș Gheorghe Jiura… Anume ea vestea întregului sat începutul „Jocului" în mahalaua „finlandezilor", „la șes", „la iezătură", „la moara cotenilor". La câte mirese le–a șters lacrimile pe pragul părintesc, luându–și rămas bun de la părinți și nu pe mult timp, ca peste un an să le șteargă lacrimile de bucurie la cumătrie. Șmecheră mai era acea dobă. Știa să scoată bacșișul din buzunarele celor mai zgârciți gospodari, care special întârziau la petrecere. Se ținea printre cele mai mândre și mai de onoare momente de la nuntă și anume, când se descoperea „găina" în fața nuntașilor. Doba obosită, dar fudulă, cu o floare la ureche, luată de la vre–un vornicel, ducea nunul acasă. Toată lumea privea cu respect la nuni. Iată, aici, ea prindea la curaj și mai mult. „Ia uitați–vă, oameni buni, pe cine duc acasă, cu buzunarele goale? Toată noaptea n–am stat, mi–am făcut datoria cinstit, dar s–a meritat"… Și numai ajungând acasă, se liniștea, lăsându–se mângâiată de cei 13 copii ai lui Gheorghe Jiura. Și dulce mai era acea dobă care le aducea „mompasele", „ pernuțe", ori de care mai erau. La toți le ajungea. Nimeni nu se supăra, dacă le revenea una, în loc de două. Un lucru mai de răspundere era pentru dobă: să împartă bacșișul ascuns adânc la „chimir".

A avut parte și de zile posomorâte, mai ales când stăpânul era chemat să–și facă datoria în Primul și apoi în al Doilea Război Mondial. A plâns mult cu lacrimi amare atunci, când rând pe rând, a trebuit să–i înmormânteze pe 12 copiii din cei 13, secerați de foame și tifos, unul după altul. Stătea liniștită și asculta durerile oamenilor, care veneau la stăpânul ei, după un leac cu buruieni, la un descântec sau la un sfat de încurajare, la o greutate venită pe capul omului. Se odihnea numai în zilele de post, petrecându–l de fiecare dată pe stăpân la biserică. Un lucru nu înțelegea: De ce de fiecare dată, când pleca la biserică, în loc de busuioc lua frunze de leuștean? Fiecărui tânăr gospodar îi dădea povață, să aibă leuștean în grădină, mai ales în fața casei. Toată viața, timp de 90 de ani, a știut să transforme necazul omului în bucurie, plânsul în râs, nevoile în bucurii. A semănat îm-

prejur doar pace și buna înțelegere, cumsecădenie. N–a rămas dator nici față de asfințitul vieții. S–a stins cu gândul împăcat, lăsând moștenire nepoților cumsecădenia, iar sătenilor sentimentul de a trăi și pentru alții. Și numai doba a rămas… străină. Uitată de jocul satului, de nunțile din fața caselor. Se fac ele și azi, dar… doba se chinuie cu dorul de un chiot de flăcăi, de căldura prispelor și de scârțâitul cumpenei unei fântâni la răsărit de soare și de cântecul lui Moș Gheorghe Jiura… dobarul de la Petrești.

Nicolae Dabija: Rănit din iubire

(In memoriam Nicolae Dabija)

ȘTEFAN SOFRONOVICI,
SCRIITOR, CENTRUL ACADEMIC INTERNAȚIONAL *EMINESCU*

La 12 martie 2021 a plecat dintre noi, răpit de covid, Nicolae Dabija, poetul distins cu cele mai multe și valoroase premii naționale și internaționale , harnicul și talentatul publicist, care zeci și zeci de ani, împreună cu echipa de la prestigiosul săptămânal ***LITERATURA ȘI ARTA,*** ne-a spus adevărul, ne-a arătat calea, ne-a apărat cauza. Om de mare cultură, de construcție piramidală, ne-a lăsat moștenire zeci de cărți (circa 80 de titluri) de poezie, de proză și publicistică. A fost un clopotar, a fost un făclier. Era oaspete drag la Centrul Academic Internațional Eminescu la activități culturale de anvergură, la întâlniri cu cititorii. Venea generos cu darurile sale: cărțile și dragostea de Eminescu, de Neam și de Țară, dragostea de Adevăr. Plecarea sa dintre noi a îndurerat Basarabia, a îndurerat România, a îndurerat românii de pretutindeni. Dar trebuie să ne resemnăm, să ne consolăm și să ne mângâiem, căci a plecat în Cer, la Domnul, spre Luceafărul Poeziei și alte stele ale neamului, care acum ne veghează din ceruri. Îmi amintesc, că în anul 2009, după moartea lui Grigore Vieru, mulți cunoscuți mă întrebau: și acum în locul lui Vieru cine rămâne? iar unii tot cu semnul întrebării continuau: Dabija? Da, le spuneam eu: rămânem cu Nicolae Dabija! Și iată că azi am rămas și fără de Grigore Vieru, și fără de Nicolae Dabija! Dar suntem bogați cu averea lăsttă de ei drept moștenire! Acum ne rămâne s-o valorificăm și vom fi cu adevărat mai bogați, doar să facem și noi un efort!

Cu prilejul împlinirii unui an de la plecarea dintre noi a lui Nicolae Dabija, pe care Grigore Vieru îl numea *cea mai complexă personalitate a Basarabiei*, la Centrul Academic Internațional „Eminescu“ a avut loc o activitate culturală de comemorare. Doamna Elena Dabija, directoarea CAIE a vorbit despre cărțile donate de către autor cu autograf, a citit câteva fraze poetice, printre care și versurile care au înconjurat pământul: „Doru- mi- i de Dumneavoastră, / Ca unui zid de o fereastră,“ a amintit despre vizitele la noi făcute de poet cu diferite ocazii: omagierea lui Mihai Eminescu, Ziua Limbii Române, lansări de carte, participări la lucrările Congresului Mondial al Eminescologilor, întâlniri cu cititorii. Dumneaei a prezentat mai multe cărți, dintre care *Ochiul al treilea* și *Rănit din iubire, Acest fulger care am fost ș.a.*

Academicianul Mihai Cimpoi a vorbit despre personalitatea complexă a omului de cultură Nicolae Dabija și despre creația sa, menționând că liderul generației de scriitori definiți de critica literară ca *Generația Ochiului al treilea* s-a remarcat prin creații originale de poezie, de proză și publicistică. A fost un cercetător harnic, care a adus contribuții substanțiale în istoria literaturii române vechi, săpând în *fântânile* istoriei prin arhive și venind cu argumente și date noi despre vechimea literaturii și culturii române, arătând că literatura noastră e mai veche decât o descriau crestomațiile noastre odinioară.

Distinsul critic ne-a amintit că prin anul 1968, pe când era angajat la revista *Nistru*,la redacție a venit scriitorul Nicu Stegaru cu un tânăr autor de versuri, pe nume Nicolae Ciobanu. Caetul de poezii al tânărului vestea un poet cu viitor. Anunțându-l că în literatură sunt mai mulți autori cu numele Ciobanu, Mihai Cimpoi i-a propus să-și ia un pseudonim și aflând din discuție cu tânărul poet că numele de familie al mamei este Dabija, atunci Mihai Cimpoi i-a propus să-și ia acest

nume. Astfel criticul Mihai Cimpoi a devenit nănașul literar al lui Nicolae Dabija.

Subsemnatul, Ștefan Sofronovici, am amintit că eu am auzit de un tânăr poet talentat de la școala din Cimișlia încă de pe băncile școlii din satul meu de baștină Batâr, care este

din același raion, la vreo 15—20 de kilometri distanță unul de celălalt. Despre tânărul poet care era ca un Eminescu al Basarabiei eu am auzit de la profesoara mea de geografie, Alexandra (Marcovna) Bouraș, care avea o soră pe nume Natalia Bouraș și l-a învățat pe elevul Nicolae Ciobanu la limba franceză.

Țin minte, că ele vorbeau cu mândrie și admirație despre tânărul poet, iar eu mă gândeam atunci în sine mea că poate voi reuși cândva și eu să merg pe urmele pământeanului meu din satul Bișcotari, raionul Cimișlia. Mai târziu ne-am cunoscut cu Nicolae Dabija, dumnealui mi-a scris prefața la prima mea carte de poezii *Noi nu avem pământ de dat*, apărută la Editura Bonsoficce, în anul 2001, apoi mi-a scris și o scrisoare de recomandare pentru a fi primit în rândurile Uniunii Scriitorilor din Moldova. Astfel Nicolae Dabija este nănașul meu literar. Și îmi este aproape de inimă nu doar prin opera sa, dar și prin ajutorul pe care mi l-a acordat la timpul potrivit. În cartea mea de poezii este o poezie dedicată lui Nicolae Dabija, datată cu anul 1988 și se intitulează *Sunt român.*

În continuare voi face o succintă prezentare a cărții DABIJA, Nicolae. ***RĂNIT DIN IUBIRE*** / antologia poeziei de dragoste, Botoșani, 2021.

Ediția este inițiată și coordonată de Lili Bobu, realizată sub egida Asociației Culturale ***REGAL D'ART,*** colecția ***Regal de poezie***, prefață de academician Mihai Cimpoi, postfață de prof. dr. Lucia Olaru Nenati. Redactor: Lili Bobu; consultanți literari: acad. Mihai Cimpoi, Elena Dabija, dr. Lucia Olaru Nenati, Victor Teișanu. Documentare bibliografică: dr. Mariana Harjevschi, dr. Lidia Kulikovschi, Gheorghe Median, Claudia Tricolici. Documentare artă plastică: Mihai Debeli, Sorin Mihăilescu. Tehnoredactori: Mirela Brehuescu, Ciprian Dumitru Iacinschi. Redactor muzical: Marius Hristescu.

Design grafic și layout original: Mihaela Irimescu. Procesare foto: Dragoș Axinte, Florin — Mihai Petrosceac. Bijuterie copertă: cristal original Swarovski, importator acreditat S.C. *Emidale Internațional Impex* S.R.L.(prin amabilitatea și generozitatea doamnei manager Pușa Hack). Tipar: Tipografia „PIM", Iași (manager: Maria Petrariu).

Această bijuterie de carte — unicat, scumpă și valoroasă cu pereți de catifea, de culoare liliachie, pe care este imprimat un cristal original Swarovski de diametrul unei monede metalice de doi lei, are 546 de pagini aurite și cântărește aproape două kilograme (mai exact, 1 kg. 970 gr.)

Cartea începe cu un motto din opera lui Nicolae DABIJA, în formă de ***haiku***: ***Cu tine: un an de duminici***. Apoi urmează prefața, semnată de acad. Mihai Cimpoi și întitulată sugestiv: NICOLAE DABIJA :DRUMUL (INVERS) SPRE LOGOS, după care urmează antologia de poezii de dragoste începând cu poezia ***A 1002-a noapte,*** din care reproducem câteva versuri: *Basmul acesta-și mai caută băsnarul./.Oare cine deschide fereastra, / să pună o floare-n paharul/ de pe geamul din povestea aceasta?!/ Făt — Frumos va-mbătrâni mereu, / iar spada îi va rugini în mână; / balaurul va refuza să fie rău / și Cosânzeana va muri bătrână…*

Este semnificativ mesajul din poezia întitulată *Adolescent*, în care tânărul poet este descumpănit între o bibliotecă de cărți, care așteaptă citită și între iubita care îl așteaptă undeva: *Pe undeva, știu, mă așteaptă o iubită/ și eu-vai! în loc să strig -câteodată:/Scuză-mă, biblioteca mea necitită,/ zic: Iartă-mă, iubita mea neaflată!*

Mă grăbesc, mă grăbesc, mă grăbesc/ să citesc peretele cela de cărți, / zicându-i celei pe care, fără s-o știu, o iubesc: / Te rog, te implor, dacă poți, să mă ierți! Viața asta cum mă-mbătrânește din treacăt;/ și e atâta ură și-atâta iubire / între mine și cărțile — ce stau ca un lacăt- / către ușa ce duce spre fericire. /…Dar simt — din cărțile cu foșnetul viu, / cum drum își face către soarta mea/ ***fericirea —*** *care vine atât de târziu, / încât cine știe dacă mai am nevoie de ea…*

Versurile sunt atât de frumoase și expresive, că nu mai au nevoie de comentarii

Mă voi opri puțin la prefața semnată de acad. Mihai Cimpoi, care este și nănașul literar al poetului care a venit în fruntea unei generații de poeți valoroși, pledând pentru o literatură cu un nivel estetic avansat, dar cu rădăcinile în viața socială, la problemele societății. Aceasta este *GENERAȚIA OCHIULUI AL TREILEA*. Academicianul Mihai Cimpoi a observat încă din debutul poetului valoarea și stilul propriu al liderului de generație: „Poetul, spune cu aer programatic Dabija în volumul de debut, trebuie să fie înzestrat cu ochiul al treilea, îndreptat nu spre înafară (*dehors*), ci spre înăuntru (*dedans*), nu spre manifestările *văzute* ale realului, ci spre ascunzișurile abisale ale Ființei, ocultările sau iluminările acesteia, și cu o capacitate rară de a fi un *inversor.* Adică: de a răsturna raporturile dintre lucrurile văzute și simțite într-un delir incantoriu, dionysiac, de a le transmuta din zona impură a irealului (a visătoriei, magiei, miracolului, vorba lui Blaga). Citat de la p. 11.

Voi prezenta și un fragment din postfața Luciei OLARU NENATI, întitulată sugestiv: *CARTEA POEMELOR VIZION ARE*. Exprimându-și mai întâi durerea plecării dintre noi a poetului " cu probe de glorie aștep-

tată și binemeritată," dumneaei vine cu un cuvânt de prețuire și pentru Lili Bobu, care este " maestra cărților — bijuterie" și care „A adunat belșugul poemelor sale (ale poetului Nicolae Dabija -n.n.) într-o antologie doldora de roadele Harului autentic făcând limpede oricărui cititor interesat cauza atâtor premii internaționale. De fapt, acea explicație este aceeași care-i făcea mereu poetului discursul strălucitor și uimitor: străfulgerarea — nu o dată neașteptată — a unei scânteieri de spirit proaspăt, nou, dar mai ales adevărat, unul dintre acele adevăruri — surpriză pe care le indica odinioară esteticianul Edgar Papu ca fiind sursa și dovada talentului poetic, născut iar nu făcut" (Citat de la p. 531).

Cartea conține mai multe aprecieri critice, portretizări și confesiuni, intitulate ***Ecouri corezonante,*** de la p.509 până la p. 527. Apoi mai sunt și trei plicuri: unul cu piese muzicale, puse pe note, întitulat *Draga mea iubită,* la p.391, altul, cu revista *Literatura și Arta,* nr. 10, 11, 12 (18 martie 2021), la p.533 și al treilea plic de la sfârșitul cărții cu o carte poștală cu chipul poetului pe ambele părți, executată de Iurie Brașoveanu și întitulată „Pe urmele lui Orfeu", dar și cu un stic cu opere ale poetului și înregistrări cu vocea lui.

Îmbogățesc și înfrumusețează cartea picturile mai multor artști plastici: Iurie Brașoveanu, Ligia Macovei, Ignat Bednarik, Lucian Burlacu, Dorina Costraș, Aurelian Antal, Sabin Bălașa, Georges Mazilu, Mariana Micu, Andreia Ioana Cișmașiu, Mihail Gavril, Tiberiu Chelaru, Dumitru Brodetsky, Mihaela Boreu, Gheorghe Coman, Marcel Guguianu, Doru Cristian Deliu, Stelian Onică, Victoria Cozmalici, Ion Sulea Gorj, Marian Truțulescu, Gina Parfene, Horea Cucerzan, Dan Hatmanu, Liviu Leonte, Liana Corb, Laura Stanca, Eudochia Robu, Vasilica Chifu, Teodor Ștefan, George Sandu Costea, Dragoș Răzvan Petrișor, Angela Tomaselli, Teodor Buzu, Marian Anton, Florin Teodorescu, Eudochia Zavtur, Mircea Nicolau, Rodica Pandele, Mircea Nechita, Rodica Toth Poiată, Mihaela Secabeanu, Cătălin Graur, Nicolae Grigorescu, Aurelia Nașcu, Iacob Lazăr, Marinela Mântescu, Mihai Potcoavă, Mihai Olteanu, Mircea Doinaru, și Ghenadie Tăciuc. Menționez, că lista am făcut-o în ordinea cum urmează tablourile, de la început până la capăt. Sper să nu fi omis vreun nume.

În concluzie vin cu îndemnul către cititori să răsfoiască acele cărți pe care poetul ni le-a lăsat moștenire, căci Nicolae Dabija este unul din poeții care s-a apropiat mult de poetul — nepereche, Mihai Eminescu, atât prin poezie, cât și prin publicistică, este un nume celebru în constelația marilor noștri oameni de cultură.

IRINA JARIUC, ANNA PRODAN, BP FILIALA COPII OR. RÎȘCANI

Marele povestitor Ion Creangă

Ion Creangă este un scriitor foarte iubit de copii datorită basmelor și povestirilor sale, dar și a „Amintirilor din copilărie". Măiestria și sinceritatea cu care povestește autorul cele mai inedite detalii ale vieții lui de copil atribuie operei lui Ion Creangă un loc însemnat în literatura română.

Lucrătorii Bibliotecii pentru copii or.Rîșcani împreună cu elevii clasei a III-B a Gimnaziului „Gh. Rîșcanu", diriginte Ludmila Gîncu, l-am omagiat pe marele Povestitor din Humulești — Ion Creangă, care anul acesta ar fi împlinit 175 de ani de la nașterea.

Programul activității a fost petrecut online și a cuprins o prezentare „*Marele povestitor Ion Creangă*" despre viața și opera scriitorului. Călătorind în lumea lui Creangă, copiii au aflat cine a fost acest mare scriitor humulestean, unde a locuit, a fost redescoperit tărâmul poveștilor, care ne-a fermecat pe toți cât timp s-a desfășurat activitatea dedicată povestitorului și pedagogului Ion Creangă.

Pentru a afla cât de atenți au fost copiii pe parcursul activității, bibliotecarii au pregătit o victorină literară „*Să-l cunoaștem pe bunicul Creangă*", unde copiii au răspuns cu entuziasm la toate întrebările.

Prin organizarea acestei activități, dorim să determinăm tânăra generație să îndrăgească opera lui Ion Creangă și să retrăiască, prin intermediul operei sale, inocența copilăriei.

PASTILE FĂRĂ ZAHĂR

Dorințe adevărate

ANDA–CRISTINA VAHNOVAN

Anii de studenție nu pot fi descriși. Ei trebuie simțiți și trăiți. Mai ales, dacă ai norocul să fii student la aproape 600 de km depărtare de casă. Și fără legătură directă de transport.

Situația necesita crearea unui sistem organizatoric foarte ingenios. Dacă părinții doreau să îți trimită un pachet de acasă, întâlnirea trebuia să aibă loc la gara din Iași. Ei veneau de la Chișinău, iar tu — de la Cluj. De multe ori, se înțelegeau 2-3 părinți și îl delegau pe unul să meargă, cu mai multe genți pentru mai mulți studenți. Iar noi, de aici, din Cluj, îl delegam pe unul (îi plăteam în părți egale biletul) să meargă la Iași și să ne aducă bunătățile de acasă. Diminețile când venea trenul Iași-Timișoara cu „delegatul" nostru, erau aidoma Crăciunului sau Paștelui, pentru că se întindeau mese și se mânca la grămadă. Și nu conta că după trei zile, reveneam la clasicul orez și la hrișca cu Knorr. Și la margarina Fruhstuck, care, pentru că era depozitată „la frigider" (a se citi — pervaz), dimineața și seara era solidă, iar la amiază, în bătaia soarelui, devenea lichidă. Conta că eram uniți.

Nu știu câți ați cunoscut metodele practice de a ține untul în borcan cu apă rece sau de a adăuga ulei în cutia de bulion („tomat"), pentru a nu se înăcri, dar acestea erau tehnici pe care a trebuit sa le însușim. Pentru a supraviețui. Nimeni însă nu se plângea. Cert este că în acei ani, am învățat să fim oameni și am înțeles sensul prieteniei adevărate.

Lucru interesant era că și cadourile de la zilele noastre de naștere, în asemenea circumstanțe „critice", luau forma unor obiecte și produse utile. Cum ar fi rolele de hârtie igienică, numerotate cu anii omagiatului și înșirate pe o sfoara, sau sacii de 10 kg de paste. Și atunci, pentru o perioadă bună de timp, tot etajul era asigurat și cu hârtie și cu paste. De care pofteai: cu margarină sau zahăr, cu ulei sau fără nimic. Cel mai de preț era însă butoiul de bere, obligatoriu pe la chefuri. Cumpărat direct de la fabrica de bere Ursus de lângă complexul studențesc Hașdeu și „rezolvat" pe loc, cu robinetul detașabil, pe care orice student-gospodar trebuia să îl aibă în dotare.

Nu zic că așa era la toți sau tot timpul, dar a fost.

Aveam pe atunci un coleg de clasă din Chișinău care făcea facultatea la Sibiu. Eram prieteni buni, încă de când ne împingeam de dimineață, unul pe celălalt în autobusul 14, încărcat până la refuz, ca sa reușim să ajungem la timp la liceu, iar după amiază mergeam împreuna spre casă și mâncam înghețată de la Pinguin. Cu alte cuvinte, fusese testat și la bine și la rău. Și aproape în fiecare an, de ziua mea, venea la Cluj.

Sergiu, căci așa îl chema, m-a sunat într-un ajun de zi de naștere, la telefonul fix de la cămin, ca să mă întrebe ce cadou sa îmi aducă. Iar eu, fată educată, i-am zis, ca nu-mi trebuie nimic — și așa avea să-l coste mult biletul de tren. Dar m-am plâns, printre altele, că mi-e poftă de „seliodkă" și „zacuscă".

Zilele de naștere sărbătorite la cămin erau altfel. De dimineață te felicitau toți: de la colege și vecine, iubit și portar, până la femeia de serviciu. Te simțeai cu adevărat „om important". Cei mai așteptați oaspeți erau, evident, cei veniți cu trenul. În anul acela am așteptat Sibiul. Sergiu tăbârcea o geantă mare după el. Tăcut, cum era de felul său, a deschis-o încet. Mi-a zis „La mulți ani!" și a scos o cutie de „seliodkă" și un borcan de „zacuscă". Restul gențiii era plin cu cartofi. Că doar trebuia și garnitură la așa desfrâu culinar.

A fost cel mai frumos cadou primit vreodată de la un prieten. Pentru că mi-a îndeplinit o dorință. Iar dorințele unui student flămând sunt cele mai adevărate.

Vizitați site-ul
www.casadecreatie.md

Orchestra Ansamblului de muzică populară „Vântuleț", mun. Bălți